

Anexă

**Strategia Națională în domeniul politicii de
tineret 2015-2020**

Cuprins

CUPRINS.....	2
CAPITOLUL I	
CONTEXTUL ELABORĂRII STRATEGIEI PENTRU TINERET (STRATEGIILE ANTERIOARE, CADRUL POLITIC, ECONOMIC, SOCIAL, TEHNOLOGIC)	4
Prima ”strategie” de tineret - PNAT-R	4
Strategii pe plan european.....	4
Analiza contextului politic, economic, social și tehnologic	5
Dimensiunea politică.....	5
Dimensiunea socială.....	7
Dimensiunea educațională	8
Dimensiunea economică.....	10
Dimensiunea tehnologică.....	10
CAPITOLUL II	
SITUAȚIA TINERILOR DIN ROMÂNIA.....	10
Statutul de tânăr și grupurile-țintă ale strategiei	10
Provocări și rezultate așteptate.....	12
Dinamica populației de tineri.....	12
Sărăcie și forme de excluziune socială a tinerilor	13
Ocupare și antreprenoriat.....	14
Ocupare.....	14
Antreprenoriat.....	16
Rezultate așteptate.....	17
Educație formală, non-formală și cultură	17
Tranziția de la educație la ocupare și corelarea dintre sistem.....	19
Educația non-formală și participarea la educație pe tot parcursul vieții.....	19
Tinerii și utilizarea TIC.....	20
Cultură.....	20
Rezultate așteptate.....	20

Sănătate, sport și recreere	21
Sănătate.....	21
Sport și recreere.....	22
Rezultate așteptate.....	23
Participare și voluntariat	24
Rezultate așteptate.....	24
Categoriile de tineri afectate de excluziune socială.....	25
Rezultate așteptate.....	27

CAPITOLUL III

OBIECTIVUL GENERAL AL STRATEGIEI:	28
PRINCIPIILE STRATEGIEI:	28
DOMENII PRINCIPALE DE INTERVENȚIE, OBIECTIVE SPECIFICE ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE.....	300
1. Cultură și Educație Non-formală.....	30
Obiective specifice și direcții de acțiune.....	300
2. Sănătate, Sport și Recreere	34
Obiective specifice și direcții de acțiune.....	34
3. Participare și Voluntariat.....	377
Obiective specifice și direcții de acțiune.....	37
4. Muncă și Antreprenoriat.....	42
4.1. Muncă.....	42
4.2. Antreprenoriat.....	46

CAPITOLUL IV

CONTRIBUȚIA STRATEGIEI LA INCLUZIUNEA SOCIALĂ A TINERILOR, ÎN SPECIAL A CELOR VULNERABILI ȘI/SAU CARE, DIN DIFERITE MOTIVE, AR PUTEA AVEA OPORTUNITĂȚI MAI PUȚINE	49
1. Excluziune ocupațională.....	49
2. Excluziune de la educație formală, non-formală și cultură	49
3. Excluziune de la sănătate.....	50
4. Excluziune de la participare	50

5. Sărăcie, excluziune socială și grupuri vulnerabile	51
---	----

CAPITOLUL V

MECANISME DE IMPLEMENTARE ȘI PROGRAME DE SUPORT	56
I. Mecanisme de implementare	56
II. Programe de suport	57
1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei	57
2. Dezvoltarea capacității de management și de implementare a entităților implicate în implementarea Strategiei	59
3. Informare publică și dialog social	59

CAPITOLUL I

Contextul elaborării strategiei pentru tineret (strategiile anterioare, cadrul politic, economic, social, tehnologic)

Prima ”strategie” de tineret - PNAT-R

Prima încercare de planificare strategică în domeniul tineretului a fost realizată în România la sfârșitul anului 2001. Documentul purtând numele Plan Național de Acțiune pentru Tineret – România (PNAT-R) avea în vedere o listă de 8 obiective, dintre care primele 4 reunite sub titulatura Participării (economică, civică și politică, culturală și respectiv participare la educație), la care se adăugau alte 4 privitoare la: reducerea factorilor de marginalizare și excludere, stimularea creativității, promovarea mobilității în spațiul european și respectiv optimizarea cadrului instituțional.

Strategii pe plan european

În Europa, preocupările pentru dezvoltarea și coordonarea politicilor naționale în domeniul tineretului s-au accentuat mai ales în ultimii 10 - 15 ani.

În 1997, Consiliul Europei a început procesul de monitorizare a politicilor naționale de tineret. În 2001 este publicată Cartea Albă (White Paper) a Comisiei Europene. Aceasta urmărea, să asigure tinerilor posibilitatea de a își exprima punctele de vedere și de a se simți luați în considerare în politicile publice. Din această perspectivă, Cartea solicită țărilor membre

să acorde o importanță sporită factorului tineret în cadrul politicilor sectoriale cum ar fi ocuparea forței de muncă și integrarea socială, educația, învățarea pe tot parcursul vieții, mobilitatea, lupta împotriva rasismului și xenofobiei. Din această perspectivă, politica de tineret este concepută ca o politică transversală, coordonată cu numeroase alte politici publice sectoriale. Pe de altă parte, Cartea pune bazele unui mecanism de coordonare între statele membre care să urmărească în principal următoarele direcții: introducerea de noi modalități de participare a tinerilor la viața publică, îmbunătățirea informării tinerilor cu privire la chestiunile europene, încurajarea voluntariatului și ameliorarea gradului de cunoaștere (științifică) a chestiunilor legate de tineret.

Aceste direcții au reprezentat în continuare structura majorității strategiilor pentru tineret realizate de statele membre.

În aprilie 2009, Comisia a prezentat un nou document de planificare intitulat “O Strategie a UE pentru Tineret – Investiție și Capacitare. O metodă deschisă de coordonare reînnoită pentru adresarea provocărilor și oportunităților tinerilor”. Se propune o strategie pentru politicile viitoare în domeniul tineretului din Europa și sunt invitate atât Statele Membre, cât și Comisia să colaboreze în domeniul politicilor de tineret în cadrul reînnoitei metode deschise de coordonare. Adoptând o abordare intersectorială, strategia europeană urmărește să capaciteze tinerii în vederea confruntării cu un număr de provocări actuale. Pe baza unei largi consultări, au fost identificate următoarele provocări ca fiind cele mai importante: educație, ocupare, incluziune socială și sănătate.

Viziunea Uniunii Europene asupra tineretului se bazează pe două abordări: investiția în tineret, care înseamnă alocarea de resurse sporite pentru dezvoltarea unor domenii ale politicii de tineret care afectează tinerii în viața lor de zi cu zi, și creșterea capacității tinerilor, care se referă la promovarea potențialului pe care tinerii îl au pentru reînnoirea societății și contribuirea la valorile și obiectivele Uniunii Europene, o atenție specială urmând a fi acordată tinerilor cu mai puține oportunități.

Analiza contextului politic, economic, social și tehnologic

Dimensiunea politică

Zona tineretului dispune de un set de acte normative importante, majoritatea adoptate în ultimii 10 ani: Legea nr.69/2000 a educației fizice și sportului, cu modificările și completările ulterioare, Legea privind reglementarea activităților de voluntariat în România (Legea 78/2014), Legea 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului și a ministerelor, Legea privind sprijinul acordat de stat tinerilor din mediul rural (Legea 646/2002), Legea privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale (Legea nr. 116/2002), Legea privind sistemul asigurărilor de

șomaj și stimularea ocupării forței de muncă (Legea 76/2002), Legea nr. 146/2002 privind regimul juridic al fundațiilor județene pentru tineret și a municipiului București și al Fundației Naționale pentru Tineret, Legea privind ucenicia la locul de muncă (Legea 279/2005, republicată în 2012), Legea Tinerilor (Legea 350/2006), Hotărârea Guvernului României privind Strategia națională de incluziune socială a tinerilor care părăsesc sistemul de protecția copilului (HG 669/2006), Legea 258/2007 privind practica elevilor și studenților, Legea nr. 333/2006 – privind înființarea centrelor de informare și consiliere pentru tineret, Legea nr. 351/2006 – privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Național al Tineretului din România, Legea stimulării încadrării elevilor și studenților (Legea 72/2007), Legea nr. 53/2003-Codul muncii, republicat, cu modificările și completările ulterioare, Legea privind Noul Cod Civil (Legea 287/2009, republicată în 2011), Legea Educației Naționale (Legea 1/ 2011).

Programul de guvernare 2013-2016

Programul de Guvernare constituie o bază de pornire în elaborarea strategiei pentru tineret astfel:

În domeniul agriculturii se are în vedere identificarea de noi măsuri de susținere a tinerilor fermieri.

În domeniul educației se urmărește formarea inițială a tinerilor, măsuri pentru formarea de nivel terțiar a tinerilor, atragerea tinerilor români, plecați în străinătate în universitățile din România, eliminarea oricăror restricții sau discriminări în calea integrării tinerilor în procesul educațional, susținerea tinerilor cercetători;

În domeniul ocupării se are în vedere:

- a) Creșterea ratei de ocupare a forței de muncă, cu focalizare pe anumite grupuri țintă, printre care și tineri cu vârste între 15 și 25 de ani; persoane cu dizabilități; persoane cu responsabilități familiale complexe; minorități etnice, inclusiv minoritatea rromă.
- b) Promovarea unei legislații în favoarea tinerilor prin care să fie asigurate tranzitul coerent de la sistemul educațional către piața forței de muncă, precum și echilibrul între viața profesională și cea personală prin creșterea accesului la servicii sociale pentru îngrijirea copiilor și a persoanelor în situație de dependență.
- c) Stimularea și extinderea măsurilor de încurajare a angajării tinerilor pe piața muncii, în special a celor proveniți din centrele de plasament și a persoanelor cu handicap.
- d) Facilități fiscale pentru crearea de locuri de muncă: scutirea (suportarea de la Bugetul de stat), pentru o perioadă de 1 an, a contribuțiilor sociale datorate de angajatori în cazul angajării cu contract de muncă pentru o durată cel puțin egală cu 2 ani, a tinerilor cu vârsta sub 25 de ani și a persoanelor cu vârsta mai mare de 45 de ani;

- e) Stimularea mobilității tinerilor prin subvenții pentru chirie pentru cei care se mută în alt județ pentru primul loc de muncă;
- f) Încurajarea tinerilor rromi să intre pe piața albă de muncă, care prevede un stagiu plătit de stat, cursuri de specializare și pregătire și, la final, consiliere pentru plasarea pe piața muncii;
- g) Integrarea tinerilor pe piața muncii prin dezvoltarea de politici care să asigure un nivel ridicat de creștere și de ocupare durabilă a forței de muncă, bazate pe cunoaștere;
- h) Dezvoltarea de programe de studii de nivel terțiar, armonizate cu cerințele pieței muncii pentru a crește gradul de inserție a tinerilor pe piața muncii;

În domeniul sportului:

- a) Întărirea statutului orelor de educație fizică în școli prin îmbunătățirea conținutului și a modalităților de predare, a controlului acestora și a modernizării activității cluburilor sportive școlare și a liceelor cu program de educație fizică;
- b) Implicarea României în organizarea unor competiții sportive naționale și internaționale;
- c) Organizarea de campionate școlare și universitare în cel puțin 10 ramuri de sport;
- d) Susținerea dezvoltării de infrastructuri specifice pentru desfășurarea activităților sportive la nivel de instituții de învățământ superior;
- e) Creșterea participării la Olimpiadele universitare;

Legea 215/2001 stabilește obligația consiliilor locale și a consiliilor județene de a crea cadrul necesar furnizării de servicii publice privind tineretul.

Dimensiunea socială

Din punct de vedere demografic, România se caracterizează prin reducerea drastică a natalității în ultimii 23 de ani. O scădere semnificativă a ponderii populației tinere în total populație, mai accentuată este înregistrată pentru grupa de vârstă 0 – 19 ani, de 3.5%, de la 23,9% în anul 2005 la 20.4% în anul 2012, ceea ce va avea consecințe viitoare atât pentru creșterea ocupării, cât și pentru politicile de asigurări și asistență socială. Evoluția demografică negativă este unul din factorii de risc ai strategiei. În perioada 2000-2012 România a pierdut 5,7 puncte procentuale din rata totală de ocupare a populației active (20 – 64 de ani), 8,7 puncte procentuale din rata de ocupare a forței de muncă vârstnice 55 – 64 de ani și 6,9 p.p. din rata de ocupare feminină de 20-64 ani.

În 2013¹ rata riscului de sărăcie absolută sau excluziune socială -cu venit disponibil mai mic de 60% din mediana veniturilor disponibile- a atins pragul de 40,4% (cu 0,3 puncte procentuale mai puțin decât procentul de 40,7% din 2012), rata de sărăcie la nivelul Uniunii Europene rămânând în procesntul de 24,4%. Atunci când se are în vedere rata de sărăcie relativă cea mai afectată grupă de vârstă fiind cea cuprinsă în intervalul 18-24 ani: 30,2%. Din perspectiva dimensiunii de gen femeile expuse riscului de excluziune ating un procent de 18,4% (față de media europeană de 10,8%), în timp ce procentul bărbaților în risc de excluziune socială atinge pragul de 16,1% (la nivel european aceasta ating pragul de 9,5%).

Un alt aspect îngrijorător cu privire la situația tinerilor din România (cu precădere cei sub 18 ani) este faptul că 51,5% dintre ei trăiesc sub pragul sărăciei de 60% din mediana veniturilor, fiind una dintre categoriile sociale cele mai deprivatate din punct de vedere material. Pragul pentru România ajungând la 45,8%, în anul 2013.

Dimensiunea educațională

Obiectivele asumate în cadrul Strategiei Europa 2020 pentru educație sunt: reducerea sub 10% a ratei de părăsire timpurie a școlii; creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani. România și-a propus ca în anul 2020 să atingă următoarele nivele: 11.3% pentru rata de părăsire timpurie a școlii și respectiv 26.7% pentru valoarea ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani.

Introducerea învățământului terțiar non universitar aduce un aport valoric prin crearea de calificări de nivel ISCED 5 pentru tineri și o integrare facilă a acestora pe piața forței de muncă în condițiile în care fenomenul over-education este prezent în România.

Menținerea cifrelor de școlarizare pentru învățământul universitar de licență, master și doctorat la nivelul de realizare a obiectivelor asumate de România și care să asigure o dezvoltare inteligentă a economiei românești.

Dezvoltarea programelor de studii solicitate de piața muncii și armonizarea Cadrului Național al Calificărilor cu Cadrul European al Calificărilor prin dezvoltarea Registrului Național de Calificări pe toate nivelurile de pregătire.

Dezvoltarea culturii calității la tineri prin cooptarea acestora în procesele de autoevaluare a programelor de studii.

¹ Sursa: Eurostat (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database), consultat în data de 2.11.2014.

Crearea unui sistem atractiv de burse care să asigure accesul egal, și nediscriminatoriu a tuturor tinerilor la educație de nivel terțiar;

Creșterea numărului de locuri în campusurile universitare pentru a permite tinerilor din zonele rurale accesul la educație de nivel terțiar (capacitatea de cazare este de 107467 locuri de cazare la nivelul anului universitar 2014-2015, iar numărul de cereri de cazare este de 131464)

Crearea unei infrastructuri informatice de bandă largă în toate spațiile de învățământ și locuit din campusurile universitare;

Asigurarea finanțării cursurilor necesare pentru dobândirea competențelor IT pentru toți tinerii din învățământul terțiar, indiferent de programul de studiu urmat.

Dezvoltarea învățământului LLL de nivel terțiar reprezintă o șansă de a asigura o inserție mai ușoară pe piața forței de muncă în condițiile dezvoltării regionale a celor 8 zone de dezvoltare ale României.

Asigurarea condițiilor minime de viață pentru accesul neîngrădit la educație de nivel terțiar al tinerilor indiferent de origine, naționalitate, gen, stare socială, religie, etc.

Introducerea culturii voluntariatului la nivelul sistemului național de educație și introducerea de mecanisme de monitorizare și evaluare a acestuia.

Asigurarea mecanismelor de finanțare a studiilor de nivel terțiar pentru tinerii provenind din zone rurale defavorizate, tinerii din minoritatea rroma, tinerii cu dezabilități, tineri provenind din familii cu venituri mici, tinerii provenind din orfeline sau centre de plasament, tinerii cu boli cronice grave;

Asigurarea unei infrastructuri adecvate care să asigure tinerilor condiții de viață, de sport și de relaxare în cadrul centrelor universitare, case de cultură, cluburi sportive și de agrement etc.

Crearea de centre culturale în care tinerii, pe toată durata studiilor, să poată socializa și dezvolta abilitățile de comunicare;

Dezvoltarea centrelor de antreprenariat la nivelul universităților unde tinerii să-și dezvolte abilitățile antreprenoriale,

Accesarea de programe de start-up și spread-off pentru tinerii studenți pentru o mai ușoară integrare pe piața muncii și o dezvoltare a capacităților profesionale a acestora.

Crearea unui cadru de comunicare între tinerii și generațiile aflate în activitate în cadrul organizațiilor ALUTMNI, crearea solidarității între generații și promoții.

Dimensiunea economică

Structura pe ramuri a economiei românești este dominată de industrie (din punctul de vedere al contribuției la PIB, acoperind cca. 30%) și de agricultură (din punct de vedere al forței de muncă ocupate (aproximativ 30%). Serviciile și mai ales serviciile cu valoare adăugată mare (informații și comunicații, finanțe și asigurări, imobiliare, servicii profesionale și administrative)

sunt subreprezentate în ceea ce privește ocuparea forței de muncă în comparație cu media UE-27 (doar 8% din totalul locurilor de muncă). Sectorul public este relativ redus ca mărime, reflectând capacitatea prezentă limitată a economiei de a genera venituri din impozite și taxe și de a susține serviciile publice.

Deși a înregistrat o rată de creștere de 5-6% pe an în perioada 2001-2008 (redușă apoi drastic în anii de criză care au urmat), România continuă să se afle cu mult în urma celor mai multe țări europene din punctul de vedere al dezvoltării economice. PIB pe cap de locuitor după standardul puterii de cumpărare era aproape jumătate din media UE în 2012².

Dimensiunea tehnologică

Capacitatea tehnologică este redusă reflectându-se în calitatea scăzută a infrastructurii (de transport, TIC etc.) și în nivelul de productivitate necompetitiv la nivel internațional în multe domenii industriale³.

CAPITOLUL II

Situația tinerilor din România.

Statutul de tânăr și grupurile-țintă ale strategiei.

Strategia prezentă se referă per ansamblu la toți tinerii, conform prevederilor legale, dar în funcție de domeniul de analiză și intervenție, precum și în funcție de disponibilitatea datelor statistice pe diferite grupe de vârstă, sex și nivel de educație, în cadrul prezentei analize se fac diferențieri de la capitol la capitol, luându-se în considerare priorități de acțiune și operându-se analize pentru anumite intervale de vârstă specifice.

Strategia abordează situația și politicile pentru tinerii de 14-35 de ani, așa cum prevede Legea Tinerilor nr. 350 din 21/07/2006. Analiza este defalcată pe grupele de vârstă 14/15-19, 20-24, 25-29 și 30-34/35, cele mai multe date comparative cu alte țări, importante pentru că pot ghida politicile de tineret în direcția convergenței la nivel european, fiind disponibile pentru

² Cf. Ministerul Fondurilor Europene, [Acord de parteneriat propus de ROMÂNIA pentru perioada de programare 2014-2020](#), p.6

³ Idem, p.7

aceste grupe de vârstă. Fiecare dintre domeniile majore de intervenție are și grupuri-țintă de tineri cu caracteristici speciale:

- a) Pentru domeniul „Muncă și antreprenoriat”: tineri șomeri și șomeri de lungă durată, tineri prinși în forme de ocupare pe cont propriu de subzistență, tineri care nu sunt nici angajați, nici înscriși în sistemul de învățământ sau formare profesională (NEETs), tineri angajați involuntar în forme de angajare temporară și part-time, tinerii angajați cu venituri salariale mici și foarte mici, tinerii angajați în forme de ocupare informală, tinerii supracalificați sau subcalificați pentru locul de muncă și tinerii care lucrează în alte domenii decât cele pentru care s-au pregătit, tineri dornici să inițieze o afacere, dar fără resurse care să le permită acest lucru, angajatorii;
- b) Pentru domeniul „Cultură și Educație formală non-formală”: elevii și studenții, tinerii care au abandonat școala de timpuriu, tinerii absolvenți ai unor forme de învățământ generalist (gimnaziu, liceu) fără o calificare, tinerii cu probleme de acces la educație, NEETs, tinerii cu deficite educaționale, dezvoltarea învățământului terțiar non-universitar;
- c) Pentru domeniul „Sănătate, sport și recreere”: tineri consumatori de droguri și/sau alcool; tinerii cu obiceiuri de dietă nesănătoasă, tinerii cu dizabilități, tinerele mame de 15-19 ani, tinerii infectați cu HIV /SIDA, tinerii afectați de diferite boli psihice, tinerii cu un stil de viață care nu include activități sportive sau culturale, dezvoltarea conceptului sport – un stil de viață;
- d) Pentru domeniul „Participare și voluntariat”: tinerii implicați în sectorul ONG, tinerii voluntari și tinerii care au făcut cursuri în afara educației formale cărora nu li se recunosc în prezent competențele dobândite, tinerii cu participare scăzută la viața asociatică, socială și politică

Pentru a contribui la incluziunea socială a tinerilor, pe lângă cele 4 domenii principale de intervenție, Strategia conține măsuri și direcții de acțiune cu aplicabilitate particulară la o serie de grupuri-țintă, pentru care nu se poate acorda suport decât într-o manieră specifică, prin participarea tuturor factorilor de decizie pe domenii sectoriale ale politicii: tinerii care au parasit instituțiile de plasament, tinerii străzii, tinerii fără acces la o locuință și fără perspectiva obținerii unei, tinerii Romi, tineri din zone compacte teritoriale, tineri cu nevoi educaționale speciale, tineri victime ale exploatării, tineri cu HIV/SIDA și tineri victime ale discriminării.

Ca grupuri-țintă pentru Strategie se constituie și anumite structuri formale implicate în munca de tineret și în politicile dedicate tinerilor, cum ar fi organizații neguvernamentale de și pentru tineret sau ale căror obiective au ca grup țintă și tinerii, servicii publice, centrele/cluburile de tineret, casele de cultură ale studenților, organizațiile sindicale studențești, asociațiile ALUMNI, lucrătorii de tineret etc.

Provocări și rezultate așteptate

Dinamica populației de tineri

În România trăiesc mai mult de 6 milioane de tineri între 15 și 34 de ani.

Se constată o scădere continuă ca pondere în populație, de la 32,1% în 2003 la 28,6% în 2012, a tinerilor de 15-34 de ani⁴, ca urmare a combinării între mai mulți factori: creșterea speranței de viață, scăderea natalității și emigrarea, ultimul fenomen implicând tinerii într-o proporție mult mai ridicată decât alte grupe de vârstă⁵.

Deși ponderea populației tinere în România este peste media UE-27, de 25,1% la nivelul aceluiași an 2012, scăderea din ultimii 10 ani este mai accentuată la noi în țară. Proiecțiile Eurostat arată că se așteaptă o descreștere abruptă până în 2060 a ponderii populației tinere în populația totală, iar România este printre țările afectate în mare măsură de acest trend, din 2015 România căzând sub media UE-27, diferența accentuându-se ulterior până în 2060. Rata de fertilitate în România se situa în 2011 la nivelul de 1,3, considerabil sub nivelul de 1,6 înregistrat în medie în UE-27.

Indicatori pentru urmărirea efectelor pe care politicile în domeniul tineretului le au asupra situației tinerilor

Indicatori contextuali

- Populația de copii – număr total de persoane în categoria de vârstă 0-14 ani care trăiește într-un stat membru al UE la 1 ianuarie (sursa: Eurostat – date demografice)
- Populația de tineri - număr total de persoane în categoriile de vârstă 15-19, 20-24 și 25-29 ani care trăiește într-un stat membru al UE la 1 ianuarie (sursa: Eurostat – date demografice)
- Ponderea populației tinere – persoane tinere (în categoriile de vârstă 15-19, 20-24 și 25-29 ani) ca pondere în totalul populației unui stat membru al UE (sursa: Eurostat – date demografice)
- Vârsta medie la care tinerii părăsesc casa (gospodăria) părintească – vârsta medie la care tinerii părăsesc casa părintească (sursa: Eurostat – date demografice, EU LFS)

Sărăcie și forme de excluziune socială a tinerilor

Oricare ar fi metoda de estimare a sărăciei, copiii și tinerii au fost constant în ultimele decenii categoriile de vârstă cele mai expuse.

⁴ Eurostat

⁵ Aproximativ 80% dintre tinerii înregistrați ca emigrând în 2011 în statisticile oficiale se află între 18 și 40 de ani.
Sursa: INS, Baza de date TEMPO

Mai mult de un sfert dintre tinerii între 18 și 24 de ani se află în sărăcie relativă⁶ (28,1% în anul 2011), ceea ce situează România între cele trei țări cu situația cea mai gravă din UE-27. În același timp, nivelul este în creștere în ultimii ani.

Mai mult de o treime dintre tineri sunt în risc de sărăcie sau excluziune socială⁷, respectiv 40,3%, față de 24,3% în UE-28. Pe totalul populației din România, riscul de sărăcie sau excluziune socială este considerabil mai scăzut, de 24,3%.

În România, 60% dintre tinerii între 18 și 34 de ani locuiesc cu părinții față de 48,5% în UE-28⁸. Se înregistrează cea mai ridicată pondere a populației rezidente în locuințe supra-aglomerate⁹ din UE-27, cu excepția Ungariei. Cu 2,9 persoane pe gospodărie în medie, România are cel mai ridicat număr de membri pe gospodărie din UE-28, la egalitate cu Bulgaria, Croația și Malta. Constrângerile pieței muncii, tot mai dure pentru tineri și lipsa accesului la soluții de locuire independentă sunt printre factorii care conduc la amânarea deciziilor importante din sfera vieții de familie. Vârsta la prima căsătorie a crescut între 1990 și 2010, de la 22 la 26 de ani pentru femei și de la 25 la 29,1 ani pentru bărbați. Vârsta medie la prima naștere a crescut de asemenea considerabil, de la 22,4 ani la 26 de ani în același interval de timp¹⁰. Ca urmare a crizei economice, aproximativ 1 tânăr din 10 declară că a trebuit să renunțe la educație, să amâne decizia căsătoriei sau pe aceea de a avea un copil¹¹.

Parțial ca urmare a ponderii ridicate a populației rezidente în mediul rural, 43,3% dintre tinerii în intervalul de vârstă 12-17 ani sunt privați sever în privința locuirii: locuiesc într-o locuință supraaglomerată și sunt afectați de cel puțin încă o problemă de locuire inadecvată (acoperișul este prost izolat, lipsește baia/toaleta /dușul în locuință sau locuința este iluminată

⁶ Rata sărăciei relative, conform metodologiei Eurostat, măsoară ponderea populației aflate sub 60% din venitul median pe adult echivalent la nivel național, prin urmare este mai degrabă un indicator de inegalitate și nu informează cu privire la resursele economice efectiv disponibile pentru indivizi în raport cu necesitățile ci doar despre distribuția veniturilor la nivel național; Tinerii sunt în risc mai ridicat și din punct de vedere al sărăciei absolute, indicator care măsoară ponderea indivizilor aflați sub un prag considerat necesar pentru asigurarea unui minim al nivelului de trai, de data aceasta fiind mai săraci chiar și decât copiii. În 2011 nivelul sărăciei era de 5,0% pe total, 8,4% pentru tinerii de 15-19 ani, 7,6% pentru 20-24 de ani, 6,0% pentru 25-29 ani și 4,6% pentru 30-34 de ani; rata sărăciei copiilor era în 2011 de 6,1% pentru 0-5 ani și 7,7% pentru 6-14 ani (sursa: MMFPSPV)

⁷ Indicator care măsoară atât distribuția veniturilor, prin rata sărăciei relative cât și (i) accesul la bunuri și servicii considerate de bază, prin rata de deprivare materială severă și (ii) accesul la venituri de pe piața muncii, prin indicatorul privind intensitatea foarte scăzută a muncii (timpul dedicat muncii din timpul total disponibil al persoanelor active economic din gospodărie)

⁸ Eurostat, date pentru 2011

⁹ Rata de supraaglomerare a locuinței se măsoară luând în calcul numărul de camere disponibile în gospodărie, numărul de membri precum și vârsta și statutul lor familial.

¹⁰ Pentru vârsta la prima căsătorie și vârsta la prima naștere, Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa, <http://w3.unece.org/>

¹¹ BOPT-2012

inadecvat). Nivelul deprivării severe de locuire din România este de peste 4 ori mai ridicat decât media europeană.

Discriminarea de gen pentru tinerii cu nivel de studii superioare în România se află la un nivel compensare a dezechilibrelor istorice cunoscute, în prezent (anul univ. 2014-2015) 50,90% sunt femei în învățământul de licență de stat, 55,41% în învățământul de licență și respectiv 44,48% pentru ciclul universitar de doctorat ^(Sursa MEN)

Ocupare și antreprenoriat

Ocupare

Rata de ocupare¹² a populației în vârstă de 20-64 ani în România (63.9% în 2013) este mai mică decât media Uniunii Europene (68.5% în 2012), ținta națională fiind de 70% până în anul 2020¹³. Pentru grupa de vârstă 30-34 de ani se înregistrează un nivel al ratei de ocupare apropiat de nivelul european (77,1% față de 77,5%), pentru toate celelalte grupe de vârstă (15-19, 20-24, 25-29), tinerii situându-se considerabil sub valorile UE-28:

- rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) a fost de 20,6%. în primul trimestru din 2014;¹⁴
- evoluția demografică negativă este unul din factorii de risc ai Strategiei. În perioada 2000-2012 România a pierdut 5,7 puncte procentuale din rata totală de ocupare a populației active (20 – 64 de ani), 8,7 puncte procentuale din rata de ocupare a forței de muncă vârstnice 55 – 64 de ani și 6,9 p.p. în rata de ocupare feminină de 20-64 ani¹⁵;
- în perioada 2008-2012, România înregistrează ponderi ale tinerilor care nu se afla în nici o formă de educație, ocupare sau formare (NEET) peste media europeană, cei mai mulți tineri NEET fiind identificați la nivelul anului 2011, cu un procent de 17,4% din totalul populației de vârstă 15-24 de ani, în 2012 procentul scăzând la 16,8%¹⁶;
- decalajul tinand cont de dimensiunea de gen cu privire la NEET în Romania este de 5%, astfel în rândul băieților ponderea NEET în categoria de varsta 15-24 de ani, după sex și nivel de educație (2008-2012) este de 15,1 % în rândul băieților, și de 18,1% în rândul fetelor;
- Rata șomajului a atins nivelul cel mai ridicat (25,7%) în rândul tinerilor, 15-24 ani¹⁷;

¹² Raportul dintre populația ocupată și totalul populației din aceeași grupă de vârstă, exprimat procentual

¹³ Cf. Comisiei Europene, Recommendation for a COUNCIL RECOMMENDATION on Romania's 2013 national reform programme and delivering a Council opinion on Romania's convergence programme for 2012-2016 {SWD(2013) 373 final}, p. 4, disponibilă la http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/csr2013_romania_en.pdf

¹⁴ Ocuparea și șomajul în trimestrul I 2014. Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO), disponibilă la http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/somaj/somaj_lr_14.pdf.

¹⁵ Strategia Nationala pentru Ocupare în perspectiva 2020.

¹⁶ Studiu UNICEF și ISE: Participarea la educație în învățământul secundar superior. O provocare pentru politicile curente în România, disponibilă la http://www.unicef.ro/wp-content/uploads/Raport-OOSC-Invatamant-Secundar-Superior_final.pdf (consultat în data de 24.10.2014).

¹⁷ Ocuparea și șomajul în trimestrul I 2014. Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO), disponibilă la http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/somaj/somaj_lr_14.pdf.

- Rata de ocupare în rândul tinerilor prezintă decalaje serioase între fete și băieți în categoria de vârstă 15-24 ani, astfel ponderea băieților ocupați din această categorie de vârstă este 24,7%, în timp ce în cazul fetelor este de 16,1% (cu diferențe semnificative între urban -14,7%- și rural-26,9%)¹⁸;
- doar ceva mai mult de 1 din 3 tineri români de 20-24 de ani sunt ocupați față de aproximativ jumătate dintre tinerii europeni;
- 67,5% dintre tinerii români de 25-29 de ani sunt ocupați față de 72,1% dintre tinerii europeni.

La nivel regional apar discrepanțe importante, astfel, cele mai reduse rate de ocupare pentru tinerii de 15-24 de ani se înregistrează în Regiunile Vest (27.9%) și Nord-Vest (27.6%), în timp ce există și regiuni cu o situație semnificativ mai bună, Nord-Est (36.4%) și Sud-Muntenia (34.5%).

Tinerii din România au acces mai târziu și în măsură mai mică la piața muncii, iar veniturile obținute sunt mai scăzute. Astfel, România are cel mai ridicat nivel de sărăcie a tinerilor între 18-24 care lucrează: 30,7% dintre aceștia erau săraci în 2011 (pe ansamblul populației angajate nivelul este de 19%) deși au un loc de muncă în timp ce în UE valoarea este de 11,2%. Sărăcia salarială a tinerilor capătă un aspect și mai îngrijorător dacă luăm în calcul faptul că este în creștere: în 2008, la începutul crizei economice, 23,1% dintre tinerii angajați erau săraci.

Tinerii români se confruntă cu o piață a muncii rigidă, fără forme flexibile de angajare disponibile, care să permită continuarea studiilor în paralel cu angajarea. Doar 17,3% din tinerii angajați din România între 15 și 24 de ani lucrau în 2010 cu program de lucru parțial față de 28,9% în UE-28. Aproape trei sferturi erau încadrați astfel involuntar spre deosebire de situația la nivel european, unde aproximativ aceeași proporție a tinerilor preferă acest tip de angajare. În timp ce 42,1% dintre tinerii 15-24 de ani angajați din UE au un loc de muncă temporar, doar 3,1% dintre tinerii români sunt încadrați temporar în locul de muncă¹⁹. Ocuparea temporară și cu program de lucru parțial se constituie mai mult ca o barieră pentru intrarea tinerilor pe piața de muncă, în loc să constituie o caracteristică a unei piețe a muncii flexibile, cu forme alternative de ocupare²⁰.

Tinerii ocupați în sectorul informal, în principal în agricultura de subsistență, constituie una dintre cele mai vulnerabile categorii sociale. Peste 40% din persoanele ocupate în sectorul informal sunt tineri de 15-34 ani.²¹

Rata șomajului BIM pe ansamblul populației este de 7%, nivel mai degrabă scăzut în contextul UE (anul 2012) în timp ce în rândul tinerilor sub 25 de ani se înregistrează o valoare

¹⁸ Ocuparea și șomajul în trimestrul I 2014. Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodăria (AMIGO), disponibilă la http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/somaj/somaj_lr_14.pdf.

¹⁹ Sursa datelor privind ocuparea temporară și cu timp parțial de lucru: Eurostat

²⁰ Conform Analizei documentare din cadrul Acordului de Parteneriat (coordonat de MFE)

²¹ Raportul Comisiei prezidențiale asupra riscurilor demografice din 2010

alarmantă de 22,7%.²² Șomajul este mai mare decât la nivelul întregii populații active și în grupa de vârstă 25-34 ani, respectiv 8.6%. Accesul la resursele europene mobilizate prin Inițiativa de Ocupare a Tinerilor depinde de situația șomajului în rândul tinerilor la nivelul anului 2012. În trei dintre regiunile de dezvoltare ale României (NUTS 2), respectiv Centru, Sud-Muntenia și Sud-Est, rata șomajului în rândul tinerilor de 15-24 ani depășea în anul 2012 valoarea 25%, ceea ce le face eligibile pentru sprijin financiar european în cadrul Inițiativei menționate²³. Datele asupra șomajului la tineri la nivel regional arată că există diferențe regionale semnificative, nivelul variind între 36,3% în regiunea Centru și 11,9% în regiunea Nord-Est.

O mare parte a șomajului în rândul tinerilor este cronicizat, prelungindu-se pentru mai mult de 6 luni, astfel incidenta șomajului de lungă durată în rândul tinerilor atinge pragul de 59,9% în 2013. Un risc special îl constituie faptul că absolvirea învățământului superior nu ameliorează în România, contrar tendinței la nivel global, șansele de succes pe piața muncii. Astfel, dacă șomajul BIM în rândul persoanelor între 25-29 ani care au absolvit o școală de nivel liceal sau post-liceal era de 10,3% în 2012, nivelul era de 10,9% în cazul absolvenților de învățământ superior. Intrarea absolvenților de învățământ superior pe piața muncii este blocată din cauza faptului că angajatorii preferă personalul cu experiență²⁴.

În 2012, 16,8% dintre tinerii din România erau clasificați ca NEET (tineri de 15-24 ani, care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare), față de 13,2% dintre tinerii din UE-27²⁵. După mai mulți ani de declin la nivel european, ponderea s-a stabilizat în 2008, dar a crescut apoi ca urmare a crizei economice. Și în România a avut loc o creștere a ponderii NEET, de la 11,6% în 2008 la 17,7% în 2011, la nivelul ultimului an înregistrându-se o ușoară ameliorare a fenomenului.

Antreprenoriat

Aproximativ un sfert dintre tinerii din România (27%)²⁶ doresc în principiu să deschidă o afacere. Cel mai vizat domeniu de către tineri este cel al comerțului, serviciilor și consultanței (30%), urmat de cel al agriculturii, zootehniei, pisciculturii și silviculturii (18%). În România, 1

²² Eurostat

²³ Rata șomajului se calculează ca raport între numărul șomerilor definiți conform criteriilor Biroului Internațional al Muncii (BIM) și populația activă totală, exprimat procentual; Faptul că regiunile cele mai afectate de șomajul BIM nu sunt aceleași cu regiunile cu rate scăzute de ocupare (vezi mai sus în textul Strategiei) se explică prin modul diferit de calcul al celor doi indicatori

²⁴ Absolvenții recenți de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii, București, DOCIS; 2010

²⁵ Eurostat; EU Youth Report 2012 arată că cele mai severe situații se înregistrează în România, Bulgaria, Irlanda, Grecia, Spania și Italia și că ponderea tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nici nu urmează un program de educație sau de formare este mai mare în cadrul absolvenților de învățământ superior în doar 7 țări, printre care și România

²⁶ BOPT-2012

tânăr din 100 decide să înceapă o afacere pe cont propriu, față de 1 din 4 tineri în Cehia, Polonia sau Ungaria²⁷. Cele mai frecvente cauze invocate sunt lipsa banilor și birocrăția.²⁸ Statisticile la nivel european indică faptul că România acordă o importanță redusă educației antreprenoriale, astfel încât mai puțin de 10% din cei care au inițiat și dezvoltat o afacere au și o bază teoretică în acest sens, comparativ cu media europeană de 30%.²⁹

Rezultate așteptate

Față de situația prezentată mai sus, Strategia își propune ca prin obiectivele specifice și direcțiile sale de acțiune să îmbunătățească participarea tinerilor pe piața muncii, atât cantitativ cât și calitativ, să-i capaciteze pentru dezvoltarea și valorificarea potențialului lor profesional, să dezvolte capacitatea tinerilor de a căuta, găsi și ocupa locuri de muncă potrivite pregătirii și abilităților lor profesionale, să-i sprijine în înființarea și dezvoltarea de afaceri proprii, să-i sprijine în întemeierea unei familii și să le creeze condiții pentru îmbinarea armonioasă a vieții profesionale cu cea de familie și pentru participarea cât mai largă la viața socială, culturală, civică și politică a țării și a Europei. Realizând acestea, Strategia acordă o atenție specială tinerilor care din diferite motive ar putea avea mai puține oportunități și prevede direcții de acțiune pentru tinerii cu risc ridicat de a deveni inactivi economic și de a cădea în capcana sărăciei cronice: șomerii de lungă durată și NEETs.

Strategia se adresează unor probleme specifice pieței de muncă din România, cum ar fi angajarea masivă în sectorul informal, falsa ocupare prin angajarea în activități de subzistență pe cont propriu, insecuritatea locului de muncă, sărăcia salarială, acces limitat la forme de pregătire continuă pentru piața muncii și alte forme de excluziune ocupațională, ca urmare a implementării așteptându-se o diminuare a incidenței acestor fenomene.

Educație formală, non-formală și cultură

Rata de participare pentru toate nivelurile de educație a populației cu vârsta între 15 și 24 de ani este de 55,8%, ceea ce o plasează cu 5,2 puncte procentuale sub nivelul UE-27.

²⁷ Rapoartele UE utilizează ca indicator pentru analiza antreprenoriatului rata de ocupare pe cont propriu, însă în cazul României semnificația fenomenului este mai complexă, o parte dintre tinerii aflați în această situație fiind prinși în forme de ocupare de subzistență în agricultură și uneori în afara ei

²⁸ Programul pentru stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor de către întreprinzătorii tineri – S.R.L.-D, disponibil la <http://programe2013.aippimm.ro/>.

²⁹ Programul Național pentru dezvoltarea antreprenoriatului de tineret, Patronatul Tinerilor Întreprinzători din România.

În 2012, rata de părăsire timpurie a școlii de către tinerii între 18 și 24 de ani era de 17,4%, în scădere nesemnificativă față de anul anterior, ținta României pentru 2020 fiind de 11,3%. Aceștia au absolvit cel mult gimnaziul și nu mai participă la nicio formă de educație sau formare, fiind expuși riscului de șomaj și inactivitate. Astfel, procentul tinerilor care nu se află cuprinși nici în educație sau formare, nici în ocupare este cu o cincime mai mare decât cel înregistrat la nivel european. Mai mult de un tânăr din 5 părăsește timpuriu învățământul în regiunile Nord-Est și Sud-Muntenia. Ratele cele mai ridicate de abandon școlar, de peste 2%³⁰, se înregistrează la clasele de început ale ciclurilor de școlarizare din ciclul obligatoriu, în ceilalți ani de studiu abandonul fiind ceva mai scăzut.

Principalul obstacol al continuării studiilor îl reprezintă, în percepția tinerilor, cheltuielile prea mari cu școlarizarea (54%), urmat de lipsa de apreciere a educației de către tineri (17%), 1 tânăr din 10 indicând ca obstacole lipsa de susținere din partea familiei și faptul că tinerii sunt nevoiți să-și câștige existența și să muncească.³¹

În anul școlar 2010/ 2011, rata de trecere spre învățământul liceal a crescut la 93% față de 67,8% în 2008/2009, creștere care poate fi asociată cu desființarea Școlilor de Arte și Meserii și preluării de către învățământul liceal a locurilor alocate acestor școli. În ultimii 3 ani se constată o scădere abruptă a ratei de promovabilitate a bacalaureatului.

Ponderea absolvenților de învățământ terțiar în totalul populației cu vârste între 30 și 34 ani era de 21,8% în 2012 mult sub media UE-27 (35.8%)³²; ținta asumată de România în contextul Strategiei Europa 2020 este de 26,7%. A avut loc o creștere de la 13,3% în 2007. De asemenea, pentru grupa de vârstă 25-29 ani se înregistrează o valoare mai scăzută comparativ cu media europeană de absolvire a învățământului secundar superior și superior.

Rezultatele obținute la testele standard PISA situează România printre țările cu performanțe scăzute în cele trei domenii de analiză: citire/lectură matematică; științe, situație evidențiată și de EU Youth Report (România se află pe unul dintre locurile 47-49, în funcție de tipul de competență, din 65 de țări participante).³³

Tinerii estimează că cele mai problematice aspecte ale sistemului de învățământ sunt insuficiența aplicațiilor practice (69%) și insuficiența sau absența activităților derulate în afara școlii (67%).³⁴

³⁰ Copiii care nu merg la școală, Institutul de Științe ale Educației, 2012

³¹ BOPT-2012

³² Eurostat

³³ The Global Information Technology Report 2012, World Economic Forum's Centre for Global Competitiveness and Performance plasează România se plasa pe locul 90 din 142 state, cu un scor de 3,3 pe o scară de la 1 la 7 în ceea ce privește calitatea sistemului educațional

³⁴ BOPT-2012

Tranziția de la educație la ocupare și corelarea dintre sisteme

Un raport recent al Comisiei Europene³⁵ arată că în România există o corelare bună a sistemului educațional cu piața muncii la nivel vertical, în sensul în care se înregistrează ponderi scăzute comparativ cu țările europene ale angajaților supracalificați sau subcalificați în raport cu cerințele locului de muncă, dar se înregistrează cea mai scăzută corelare orizontală, respectiv o pondere ridicată de absolvenți care lucrează în alte domenii decât cele pentru care s-au pregătit.

Conform țărilor asumate de România până în anul 2020, procentul de angajați cu vârste în 20 și 34 de ani absolvenți în ultimii trei ani ai sistemului de educație și formare profesională ar trebui să fie de cel puțin 82%. Cele mai recente date statistice disponibile pentru anul 2011 indică un procent de 70,1%³⁶. Tendința înregistrată în ultimii ani este de scădere a numărului de absolvenți cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 ani integrați pe piața muncii. Cea mai mare valoare s-a înregistrat în anul 2008, 84,8%, aceasta continuând apoi să scadă treptat.

Datele BOPT-2012 indică faptul că pe ansamblul populației de tineri doar 18% consideră că Școala răspunde nevoilor pieței muncii.

Educația non-formală și participarea la educație pe tot parcursul vieții

În 2011, doar 1,6% din totalul populației active a participat la programele de învățare pe tot parcursul vieții față de 8,9% în UE-27.

În România, conceptul de educație continuă nu este încă asimilat. În 2011, media UE-27 de participare la educație pentru intervalul de vârstă 25-34 era de 15% în timp ce în România era 4,1%. Procentul angajaților tinerilor cu vârste între 15 și 24 de ani care participau la o formă de educație formală sau nonformală a fost în 2011 de 2,1%, mai mic cu 11,4 puncte procentuale decât media europeană. În mediul rural, există un deficit de prestatori de programe vocaționale, proiectele POS DRU punctuale fiind printre puținele oportunități în acest sens.

Doar 10% dintre tinerii români au efectuat stagii de pregătire educațională formală sau non-formală în afara granițelor țării, un procent scăzut în context european, media fiind de 14%, în

³⁵ Employment and Social Developments in Europe, COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, 2013, disponibil la <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/13/st05/st05571-ad09.en13.pdf>

³⁶ Eurostat

timp ce în 10 țări UE se înregistrează valori peste 20%³⁷. Doar 1 din 5 întreprinderi economice asigurau instruire pentru personalul lor în 2011, cu aproximativ 10% mai puțin decât în 2005³⁸.

Tinerii și utilizarea TIC

Aproximativ 80% dintre tinerii europeni între 15 și 24 de ani utilizează computerul și internetul în fiecare zi. România este printre țările care înregistrează niveluri scăzute și pe acest indicator, alături de Bulgaria, Irlanda și Grecia, cu ponderi mai scăzute de 50%³⁹.

Cultură

Toate datele cercetărilor comparative pe grupe de vârstă indică faptul că tinerii se implică într-o măsură mai ridicată în diferitele forme de activități culturale⁴⁰. Cu toate acestea, participarea tinerilor români la activități culturale nu poate fi considerat ridicată și este mai degrabă ocazională. Un sfert dintre tineri spun că nu citesc literatură niciodată; 8% fac acest lucru zilnic, 20% de 2-3 ori pe săptămână, 24% de 2-3 ori pe lună, în timp ce 20% nu citesc literatură decât de 2-3 ori pe an⁴¹.

61% dintre tineri spun că nu merg deloc la teatru, operă, balet sau concerte de muzică clasică, 49% nu merg la cinematograful, iar 48% nu merg la concerte de muzică modernă.

România se află pe ultimul loc între țările europene în privința frecventării concertelor și a cinematografulor, puțin peste 60% dintre tineri făcând acest lucru în ultimul an. România se plasează printre țările cu ponderi scăzute în context european de tineri care vizitează monumente, muzee sau galerii și ale tinerilor care frecventează teatrul, opera sau spectacolele de dans.⁴²

Rezultate așteptate

Față de aceste date ale realității prezente, Strategia pentru tineret își propune să mobilizeze instituțiile și organizațiile competente - guvernamentale și neguvernamentale, într-un efort concertat de extindere, ridicare a calității și creștere a eficienței educației formale și non-formale oferite tinerilor în scopul unei mai bune pregătiri a acestora pentru muncă și viață și a ridicării nivelului lor de cultură.

Îmbunătățirea participării tinerilor la educația non-formală, prea puțin dezvoltată în România după cum a arătat analiza situației, se va realiza concomitent cu creșterea performanțelor

³⁷ Eurobarometrul Tineri în Mișcare 2011

³⁸ INS, Baza de date Tempo

³⁹ Eurostat; conform BOPT-2012, 80% dintre tineri folosesc calculatorul și internetul zilnic sau de câteva ori pe săptămână.

⁴⁰ Comisia Europeană 2007, EU Youth Report 2012

⁴¹ BOPT-2012

⁴² Eurobarometrul Tineret în mișcare 2011

sistemului școlar și creșterea relevanței școlii pentru piața muncii și pentru viața adultă independentă. Educația non-formală în România reprezintă atât o oportunitate de compensare a deficitelor acumulate în sectorul formal, privind calitatea învățământului și capitalul educațional, și de creștere a competențelor profesionale și a incluziunii sociale, cât și o modalitate de schimbare a percepției asupra educației, de la înțelegerea ei ca o etapă în dezvoltarea inițială a indivizilor la promovarea învățării pe tot parcursul vieții. Strategia își propune să conducă la îmbunătățirea ofertei de educație non-formală, scăzută în prezent, dar și la creșterea interesului populației (și în mod special al tinerilor) pentru această arie a învățării.

De asemenea, se urmărește valorificarea deschiderii tinerilor de a participa la activități culturale, datele indicând un nivel insuficient. În acest sens, se pune accent pe îmbunătățirea relevanței culturii în raport cu sistemul de valori al multor tineri, combaterea constrângerilor economice care ar putea bloca accesul la cultură al tinerilor, precum și îmbunătățirea disponibilității ofertei culturale dedicate tineretului. O provocare aparte o reprezintă creșterea suportului acordat creației culturale aparținând tinerilor înșiși, având în vedere constrângerile economice ce se exercită asupra creatorilor de artă și cultură.

Sănătate, sport și recreere

Sănătate

Cu aproape unul din zece copii născut în 2010 de o adolescentă cu vârsta între 15 și 19 ani, România are cel mai ridicat nivel din UE-28, alături de Bulgaria.⁴³ Valoarea este doar cu 1,4 puncte procentuale mai scăzută decât în 2005. Insuficiența planificării familiale și a educației pentru sănătatea reproducerii, se reflectă și în faptul că adolescentele de 15-19 ani au contribuit în medie, în ultimii ani, cu aproximativ 10% la totalul avorturilor înregistrate anual. La nivelul anului 2011, 1 din 10 tinere române nașteau primul copil între 12 și 15 ani și aproape jumătate între 16 și 18 ani.⁴⁴

Între persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA predomină tinerii de 20-29 ani⁴⁵. Întrucât calea dominantă de transmitere este cea sexuală iar tinerii sunt un grup activ sexual, rezultă un risc de creștere a incidenței HIV/SIDA în anii următori, cu precădere în rândul grupurilor de risc.⁴⁶

Incidența suicidului la adolescenții de 15-19 ani a fost de 6,3 decese la 100.000 locuitori în 2010, cu aproximativ 50% peste media europeană. În România există o tendință de creștere cu 7,2% față de 2005, în contextul unui ușor declin înregistrat la nivelul UE.⁴⁷

⁴³ Eurostat

⁴⁴ Rapoartele de analiză documentară în cadrul dezbaterilor coordonate de MFE pentru elaborarea Acordului de Parteneriat

⁴⁵ Idem

⁴⁶ Strategia HIV/SIDA

Datele statistice indică o creștere a obezității, a sedentarismului, consumului de alcool și fumatului de la vârste relativ mici și o incidență în creștere a consumului de droguri⁴⁸.

Chiar dacă România face parte dintre țările cu consum mai redus, se înregistrează o tendință îngrijorătoare de creștere a utilizării substanțe psihoactive în rândul adolescenților de 16 ani, ponderea fiind de 10% în 2011, de două ori mai ridicată decât în 2007⁴⁹. Aproape 1 din 3 tineri fumează, în timp ce 1 din 10 consumă alcool zilnic⁵⁰.

Sport și recreere

Aproape două treimi dintre tineri, respectiv 64%, fac sport doar de câteva ori pe lună. Aproape un tânăr din trei declară că nu face sport deloc.⁵¹

Conform datelor Anuarului Sportului 2009, diferențele între județe în ceea ce privește dotările cu baze sportive sunt mari, cu o „concentrare” mai mare a acestora în zona de sud și de centru, și una mai redusă în zona de vest și nord-vest. Este interesant, totuși, că regiunile cu mai puține baze sportive au organizat mai multe competiții școlare în 2008 față de regiunile mai dotate din acest punct de vedere.

Deși numărul de structuri sportive afiliate federațiilor de specialitate, precum și numărul de instructori sportivi sau antrenori au crescut între 2005-2009 cu peste 100% și se constată și o creștere a numărului de sportivi legitimați cu aproximativ 130% în 2009 față de 2005, participarea la competițiile de masă cum ar fi cele școlare nu este deloc spectaculoasă.

Deși numărul de structuri sportive afiliate federațiilor de specialitate, precum și numărul de instructori sportivi sau antrenori au crescut între 2005-2009 cu peste 100% și se constată și o creștere a numărului de sportivi legitimați cu aproximativ 130% în 2009 față de 2005, participarea la competițiile de masă cum ar fi cele școlare nu este deloc spectaculoasă. Doar câteva județe din țară – 6 - se înregistrează cu un număr ceva mai important de participanți (peste 10.000 anual), în timp ce în majoritatea județelor valorile sunt scăzute (14 județe au între 3.000 și 5.000 de participanți) sau chiar ne semnificative (9 județe raportează mai puțin de 2.000 de participanți într-un an).⁵²

Tinerii se distribuie, cu ponderi între 35% și 22%, între categoria celor care au în jur de 3-4 ore de timp liber zilnic în timpul săptămânii, 1-2 ore sau peste 5 ore⁵³. Un procent de 5% declară

⁴⁷ Eurostat

⁴⁸ BOPT-2012

⁴⁹ ANA și MS (2011) *Rezultatele studiului național în școli privind consumul de tutun, alcool și droguri (ESPAD 2011) – SINTEZĂ*. Sondaj național pe adolescenții de 16 ani care frecventează instituții de învățământ post gimnazial, valorile 1999, 2003, 2007 și 2011. Datele BOPT-2012 indică ponderi asemănătoare pe ansamblul tinerilor, 9% dintre aceștia declarând că au consumat cel puțin o dată droguri ușoare.

⁵⁰ BOPT-2012

⁵¹ BOPT-2012

⁵² Anuarul Sportului, 2009

⁵³ Restul datelor prezentate în această secțiune provin din BOPT-2012

că nu au timp liber deloc în timpul săptămânii, ceea ce poate constitui un risc pentru sănătatea și dezvoltarea acestor tineri.

Doar un tânăr din 10 declară că nu se vede niciodată cu prietenii; mai mult de o treime se văd cu prietenii de câteva ori pe săptămână, 17% dintre tineri petrec timp cu prietenii zilnic și 22% se văd cu prietenii de 2-3 ori pe lună. Majoritatea tinerilor, respectiv 4/5, se uită la televizor zilnic.

66,4% dintre tineri au apreciat ca mulțumitor modul în care își petrec timpul liber, ceea ce arată că tinerii au nevoie, pe lângă oferte diversificate și de calitate de petrecerea timpului liber, de îndrumare în sensul valorificării depline a timpului liber în propriul lor interes.

Conform unui studiu UNICEF⁵⁴, 90% dintre adolescenți petrec peste opt ore zilnic implicați în următoarele activități: televizor, Internet și jocuri video. Jumătate din adolescenți sunt implicați zilnic în toate cele 3 tipuri de activități, petrecând peste 8 ore zilnic cu aceste activități. Acest lucru are un impact semnificativ asupra celorlalte activități pe care le realizează și, bineînțeles, asupra dezvoltării lor. Este posibil de asemenea ca adolescenții să nu aibă alte oportunități de petrecere a timpului liber și de socializare cu egalii.

Din cele 48 instituții de învățământ superior de stat numai 4 au bazine de înot, fapt ce exprimă nivelul precar al bazelor sportive puse la dispoziția studenților.

Rezultate așteptate

Strategia pentru tineret își propune, prin obiectivele specifice și direcțiile sale de acțiune, să acorde o importanță semnificativă dezvoltării unui tineret sănătos fizic și mental, promovând idealul ”minte sănătoasă în corp sănătos” și valorificând în acest scop resursele asigurate prin oferta de petrecere a timpului liber și prin practicarea sportului.

Principala preocupare pe ansamblul populației de tineri o constituie îmbunătățirea educației pentru sănătate, a planificării familiale și a asistenței medicale pentru mame și copii. Numărul mare de nașteri și avorturi înregistrat în cazul adolescentelor sub 19 ani constituie un semnal de alarmă iar reducerea o provocare specială pentru această Strategie.

Strategia urmărește să aducă o contribuție importantă la protecția prin măsuri specifice a tinerilor cu HIV/SIDA și a tinerilor cu risc de suicid, în sistemul decizional existând preocupări în această direcție în ultimul timp.

Strategia prevede combaterea comportamentelor care denotă un stil de viață nesănătos, precum fumatul, consumul de fast-food și de alcool, consumul de droguri, diminuarea așteptată a răspândirii lor constituind o provocare serioasă în condițiile în care acestea sunt promovate prin intermediul diferitelor sub-culturi răspândite printre tineri, iar unele și prin publicitate agresivă.

⁵⁴ Starea Adolescenților în România, 2013, UNICEF, CURS, ISE

Strategia urmărește de asemenea creșterea practicării sportului de către tineri, atât ca oportunitate de combatere a diferitelor patologii sociale cât și ca mijloc de dezvoltare socială și biologică a tinerilor.

Modul în care își petrec tinerii timpul liber, conform datelor de cercetare, arată că aceștia au nevoie de oferte diversificate și de calitate de petrecerea timpului liber și consiliere în sensul valorificării depline a timpului liber în propriul lor interes, Strategia propunându-și să conducă la implementarea acestor obiective.

Participare și voluntariat

România se încadrează în grupa țărilor europene cu cel mai scăzut nivel de implicare în activitățile voluntare (alături de Grecia, Italia, Ungaria, Polonia și Suedia), mai puțin de un tânăr din cinci derulând astfel de activități.⁵⁵ 29% dintre tineri declară că ar fi dispuși să participe ca voluntari într-o organizație neguvernamentală, precum o asociație sau o fundație⁵⁶. Majoritatea dau un răspuns negativ (53%), iar alții nu sunt hotărâți dacă ar fi dispuși să facă acest lucru (16%). Aproape 4 tineri din 5 nu cunosc niciun ONG activ în localitatea proprie în timp ce 5% fac parte dintr-un ONG. Cei mai mulți tineri cred că principala măsură care ar trebui întreprinsă pentru încurajarea participării tinerilor la activități de voluntariat ar fi cea de informare a tinerilor privind posibilitățile de participare (aproape jumătate dintre tineri).

Majoritatea tinerilor nu sunt interesați deloc sau sunt interesați în mică măsură de viața politică⁵⁷. Cel mai puțin interes este atras de politica la nivel european, urmată de cea la nivel local și național (ponderea tinerilor neinteresați sau puțin interesați este de peste 60% în toate cele 3 cazuri). Totuși, deciziile concrete luate de autoritățile centrale suscită mai mult interes, mai mult de jumătate dintre tineri declarându-se interesați de acestea.

Pentru tinerii cu studii de nivel terțiar voluntariatul poate fi valorizat numai în condițiile în care experiența acumulată de aceștia pe durata desfășurării activităților de voluntariat, le poate asigura un avantaj competitiv pe care îl poate valoriza pe durata activă de muncă. Simpla legiferare a voluntariatului nu reprezintă decât condiția necesară dar nu și suficientă de impunere în România, fiind necesară realizarea unor conexiuni de valorizare și valorificare a experienței dobândite de cei care sunt implicați în acest fenomen social. De aceea, trebuie făcută o metodologie de evaluare a voluntariatului atât la nivelul individului cât și la nivelul societății pentru a se putea identifica variabilele intrinseci de performanță a procesului.

Rezultate așteptate

⁵⁵ Eurobarometrul Tineret în Mișcare 2011

⁵⁶ BOPT-2012

⁵⁷ Idem

Strategia își propune, prin obiectivele sale specifice și direcțiile de acțiune, susținerea dezvoltării tinerilor din România prin implicarea în acțiuni de voluntariat și prin participarea civică activă, creând cadrul operațional și cadrul legislativ necesar implementării de politici care să utilizeze toate resursele existente și să implice toți actorii interesați în vederea realizării acestui deziderat.

Pe lângă provocarea creșterii implicării tinerilor, în perioada următoare Strategia prevede adresarea unor probleme specifice legate de organizarea și recunoașterea formală a activităților de voluntariat, valorizarea lor scăzută la nivelul societății românești reflectându-se și în lipsa de calitate în legislația specifică. Cea mai importantă direcție în vederea schimbării percepției tinerilor de a fi decuplați de la deciziile importante ale societății, este valorizarea implicării acestora, de la structurile de conducere până la problemele din comunitățile de apartenență. Școala, sectorul ONG și autoritățile administrației publice centrale și locale au fiecare responsabilitățile proprii în acest efort de revalorificare a potențialului tinerilor de a genera dezvoltare socială sustenabilă.

Categoriile de tineri afectate de excludere socială⁵⁸

- 1) Fenomenul persoanelor fără adăpost⁵⁹ s-a cronicizat în ultimele două decenii. Nu există statistici oficiale ale numărului de copii și tineri care trăiesc pe străzi. În anul 2009, Organizația „Salvați Copiii” a realizat o estimare în trei orașe mari ale țării, București, Brașov și Constanța. Numărul de copii astfel identificați s-a ridicat la circa 1400. Majoritatea sunt în capitală (în jur de 1.150). Mai puțin de jumătate sunt copii (0-17 ani), cei mai mulți fiind tineri de 18-35 ani.
- 2) Există aproximativ 5.000 de copii care părăsesc anual instituțiile de protecție socială, fiind vulnerabili și expuși riscului de sărăcie și/sau excludere socială⁶⁰. Majoritatea copiilor din sistemul de protecție de tip rezidențial au 14-17 ani, urmați de cei de 10-13 ani. Serviciile de integrare socio-profesională și de dezvoltare a deprinderilor de viață independentă sunt subdezvoltate.⁶¹
- 3) Tineri din comunități sărace compacte teritorial. Deși sărăcia pe ansamblu și a tinerilor în mod special, este mai ridicată în mediul rural, în ultimele decenii au început să se formeze în mediul urban zone compacte teritorial în care predomină sărăcia extremă. În toate aceste zone,

⁵⁸ Excluderea socială ne indică un proces prin care anumiți indivizi sunt împinși la marginea societății și împiedicați să participe pe deplin la viața socială, ca urmare a sărăciei sau a lipsei de competențe de bază și de oportunități de învățare pe termen lung, sau ca rezultat al discriminării” (Comisia Europeană, 2005).

⁵⁹ Definiția PAFA se referă la acele persoane care locuiesc practic în strada, locuințe improvizate sau sunt gazduite temporar în adaposturi specializate.

⁶⁰ MMFPSPV

⁶¹ Raport documentar în cadrul consultărilor coordonate de MFE pentru elaborarea Acordului de Parteneriat

copiii și tinerii reprezintă principala categorie de populație (peste 60%), în timp ce populația de 60 de ani și peste reprezintă sub 10% din total.⁶²

4) Tineri romi. Dintre persoanele de etnie Roma, 33,6% erau sărace în 2011⁶³, o rată a sărăciei absolute de 6,7 ori mai ridicată decât media națională. Romii reprezintă doar 3,3% din totalul populației dar 21,9% din totalul săracilor. Ratele sărăciei sunt semnificativ mai mari în rândul copiilor de etnie romă: 27,3% din copiii romi din mediul urban, comparativ cu 2% din copiii români, și 41,1% față de 10,6% în mediul rural. Numai 17% dintre romi urmează o școală profesională, un liceu sau nivele superioare de educație.

5) Adolescenți cu cel puțin unul dintre părinți plecați în străinătate. Aproximativ 170 de mii de copii din ciclul gimnazial aveau, conform unui studiu mai vechi, cel puțin un părinte care lucra în străinătate⁶⁴. Sarcina creșterii acestor copii este încredințată părintelui rămas sau, dacă lipsesc ambii părinți, unei rude, în cel mai bun caz sau unei persoane apropiate. Tinerii în această situație sunt mai expuși la abandon școlar și ieșirea în afara unei traiectorii normale spre viața de adult, consecințele unei situații de abandon parțial sau total de către părinți, chiar dacă temporară, fiind de așteptat să se manifeste de-a lungul întregii vieți.

6) Tineri care trăiesc cu HIV/ SIDA. Tinerii între 20 și 25 de ani reprezintă aproximativ 60% dintre persoanele cu HIV/SIDA din România, ca urmare a unui val de infectări pe cale nozocomială la sfârșitul anilor 80 și începutul anilor 90. Transmiterea sexuală poate fi atribuită în ultimii ani la 4 din 5 cazuri diagnosticate și ea a fost înregistrată în special la tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 29 de ani cu un vârf la cei între 20 și 24 de ani⁶⁵. Aceste persoane se confruntă adesea cu un cumul de factori de excluziune socială, de la discriminare până la lipsa accesului la locuri de muncă sau servicii de sănătate adecvate și dedicate.

7) Victime ale exploatării pentru muncă și în scopuri sexuale. Majoritatea victimelor înregistrate sunt tinere și foarte tinere, mai ales în ceea ce privește exploatarea sexuală dar și a celei pentru muncă. Vârsta medie a victimelor identificate a fost de 24 de ani, însă se constată o vulnerabilitate crescută la vârsta de 17 ani, la această vârstă înregistrându-se cea mai mare frecvență a cazurilor per total⁶⁶. În cazul victimelor de gen feminin, care constituie 65% din total victimelor, cel mai ridicat risc apare în jurul vârstei de 21 de ani. Minorii alcătuiesc aproximativ un sfert din totalul persoanelor traficate, în special cei din intervalul de vârstă 14-17 ani și provin din familii dezorganizate sau din centrele de plasament.⁶⁷

8) Mame adolescente. Aproape una din zece nașteri în 2010 s-a înregistrat în cazul unor tinere cu vârsta între 15 și 19 ani. Nașterile premature, dincolo de riscurile pe dimensiunea

⁶² Idem. Sunt citate următoarele cercetări: Rughiniș (2000); Stănculescu și Berevoescu (coord., 2004); Sandu (2005); Berescu et al. (2006); Berescu et al. (2007); CPARSD (2009); Stănculescu (coord., 2010); Botonogu (coord., 2011).

⁶³ MMSSPV

⁶⁴ Soros, 2007

⁶⁵ Strategia Națională HIV /SIDA 2011-2015

⁶⁶ Agenția Națională împotriva traficului de persoane, Raport privind situația traficului de persoane în anul 2012

⁶⁷ Raport documentar în cadrul consultărilor coordonate de MFE pentru elaborarea Acordului de Parteneriat

sănătății, reprezintă în cele mai multe cazuri un mecanism de perpetuare intergenerațională a sărăciei și excluziunii sociale.

9) Tineri discriminați pe motive de vârstă, gen, etnie, cetățenie, orientare sexuală. Cele mai discriminate categorii sociale, conform opiniilor respondenților unui studiu recent, sunt reprezentate de persoanele de etnie romă, persoanele cu dizabilități fizice sau psihice, persoanele infectate cu HIV/SIDA, persoanele fără adăpost, orfanii și persoanele dependente de droguri⁶⁸. Conform aceleiași cercetări, 31% dintre români afirmă că s-ar simți foarte puțin/deloc confortabil în preajma unei persoane de orientare homosexuală.

10) Tinerii cu dizabilități. Dizabilitatea este unul dintre determinanții importanți pentru comportamentul adolescenților, având influențe marcante asupra relației acestora cu cei de aceeași vârstă, cu școala și cu mediul social apropiat⁶⁹. Din datele prezentate de Ministerul Muncii (ANPH) rezultă că există peste 10.000 de persoane cu dizabilități înregistrate pe intervalul de vârstă 15-17 ani. Am putea estima că pentru intervalul de vârstă 14-34 de ani avem un număr de persoane cu dizabilități situat între 80 și 100 mii (din totalul de aproape 700.000 de persoane cu handicap la nivelul populației României). Conform surselor citate, aproximativ 6.000 de tineri cu dizabilități se găsesc în instituții de îngrijire și nu mai mult de 5-600 sunt încadrați în muncă (din totalul de 1000 la nivelul întregii populații). Rezultă deci un număr foarte mare (peste 70.000) de tineri cu dizabilități care se află în îngrijirea familiilor, cei mai mulți dintre ei, fără a avea un loc de muncă și trăind aproape izolați de societate.

Rezultate așteptate

Strategia prevede, pe fiecare dintre cele 4 domenii principale de intervenție, o serie de obiective specifice și direcții de acțiune pentru adolescenții și tinerii cu un nivel ridicat de vulnerabilitate socială, precum și altele speciale pentru promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei tinerilor. Incluziunea socială este considerată ca fiind nucleul strategic al acestui document, însă pentru o serie de adolescenți și tineri care se confruntă cu probleme grave ea nu poate atinsă prin măsuri sectoriale destinate populației de tineri în ansamblu ci doar prin intervenții intersectoriale, integrate și dedicate grupurilor vulnerabile.

Având în vedere și situația prezentată cu privire la incidența sărăciei printre tineri, Strategia va contribui la combaterea acestui fenomen. Se așteaptă îmbunătățirea accesului tinerilor la soluții de locuire independentă și în condiții adecvate, în vederea capacitării acestora de a-și întemeia gospodăria autonomă.

Strategia urmărește îmbunătățirea semnificativă a situației unor grupuri de adolescenți și tineri aflați în situații de risc ridicat de excluziune socială, o provocare aparte reprezentând-o

⁶⁸ Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, 2012

⁶⁹ UNICEF, Situația adolescenților din România, 2012

cronicizarea problemelor acestor tineri în perioada tranziției, Strategia referindu-se la adolescenții și tinerii străzii, adolescenții și tinerii romi săraci, adolescenții și tinerii ieșiți din sistemul de îngrijire rezidențială, adolescenții și tinerii din zonele sărace compacte teritorial, adolescenții și tinerii victime ale exploatarei pentru muncă și în scopuri sexuale, adolescenții și tinerii abandonați de familii, tinerii cu HIV/SIDA, mamele adolescente și tinerii discriminați pe diferite criterii: vârstă, sex, orientare sexuală sau etnie.

CAPITOLUL III

Obiectivul general al Strategiei:

Susținerea participării active a tinerilor la viața economică, socială, educațională, culturală și politică a țării, asigurând oportunități egale de acces la educație, ocupare și condiții de viață decente, cu o atenție particulară către adolescenții și tinerii care, din diferite motive, ar putea avea mai puține oportunități.

Principiile Strategiei:

- a) Principiul abordării globale și integrate - o strategie care să acopere toate domeniile importante ale vieții adolescenților și tinerilor și să asigure intervenția integrată a autorităților publice și a celorlalte entități interesate pentru atingerea obiectivelor.
- b) Principiul fundamentării politicilor pe cunoaștere - adoptarea deciziilor politice de pe o poziție bine informată și științific fundamentată.
- c) Principiul recunoașterii tinerilor ca resursă de dezvoltare durabilă - recunoașterea tuturor adolescenților și tinerilor ca o resursă pentru societate și asigurarea dreptului tinerilor de a participa la elaborarea politicilor care îi vizează, prin intermediul unui dialog structurat continuu cu tinerii și organizațiile neguvernamentale de și pentru tineret .
- d) Principiul cooperării - cooperarea autorităților administrației publice centrale și locale cu organizațiile neguvernamentale de și pentru tineret (ONGT)⁷⁰, în toate problemele care privesc viața tinerilor.
- e) Principiul nediscriminării - garantarea nediscriminării și asigurarea șanselor egale de acces, indiferent de rasă, sex, vârstă, confesiune, origine etnică și socială, orientare

⁷⁰ În cadrul prezentei Strategii, sintagma „organizații neguvernamentale de și pentru tineret”, prescurtat ONGT, se referă la toate asociațiile de elevi, studenți și alte categorii de tineri, la fundațiile pentru tineret județene și a municipiului București înființate prin Decretul-Lege nr. 150/1990, cu modificările și completările ulterioare, la structurile de tineret ale sindicatelor și ale partidelor/organizațiilor politice, precum și la organizațiile neguvernamentale ale căror obiective și/sau programe și activități se adresează tinerilor în general sau doar unor categorii de tineri.

sexuală, orientare politică sau orice altă caracteristică, la programele, serviciile și activitățile pentru tineret finanțate din surse publice.

- f) Principiul toleranței - promovarea toleranței și acceptării diferențelor în toate programele pentru tineret și în toate stabilimentele destinate activității de tineret, finanțate din surse publice și private.
- g) Principiul solidarității - luarea în considerare a posibilelor diferențe între condițiile de viață, nevoile, aspirațiile, interesele și atitudinile tinerilor, datorate diferiților factori, și acordarea unei atenții particulare celor care, din diferite motive, ar putea avea oportunități mai puține.
- h) Principiul abordării participative - asigurarea unei cât mai largi participări a tinerilor la viața publică și încurajarea acestora în vederea asumării responsabilităților individuale sau de grup.
- i) Principiul continuității și coordonării - asigurarea continuității și coordonării în procesul de planificare și implementare a politicilor publice.
- j) Principiul subsidiarității – exercitarea competențelor de către autoritatea administrației publice locale situată la nivelul administrativ cel mai apropiat de cetățean și care dispune de capacitatea administrativă necesară.
- k) Principiul managementului bazat pe rezultate - asigurarea capacității de management orientat spre rezultate la nivelul tuturor entităților responsabile de implementarea politicilor, programelor și măsurilor în domeniul tineretului.
- l) Principiul transparenței - asigurarea transparenței și a accesului la informații și la tehnologii informaționale adecvate pentru toți tinerii și pentru toate structurile implicate în implementarea Strategiei.
- m) Principiul intervenției timpurii - includerea, unde este cazul, a unei dimensiuni de politică privind copiii, privitoare la drepturile și protecția acestora, având în vedere că viața și perspectivele de viitor ale tinerilor sunt semnificativ determinate de oportunitățile, sprijinul și protecția primite în cursul copilăriei.
- n) Principiul asigurării infrastructurii minime necesare – include politica de asigurare a infrastructurii minime necesare la nivelul societății pentru punerea în aplicare a Strategiei pentru tineret la un nivel comparativ cu cel din statele U.E.
- o) Principiul sportului – un mod de viață – generalizarea sportului de masă în rândul tinerilor.

Domenii principale de intervenție, obiective specifice și direcții de acțiune

1. Cultură și Educație Non-formală

Obiective specifice și direcții de acțiune

1.1. Asigurarea accesului tuturor adolescenților și tinerilor la formare și educație de calitate, atât formală cât și non-formală

Direcții de acțiune

- a. Dezvoltarea activităților cu tinerii (a muncii de tineret), a consilierii și oportunităților de învățare non-formală orientate către grupurile cu risc mare de părăsire timpurie a școlii;
- b. Extinderea consilierii școlare și a orientării profesionale atât prin creșterea numărului de consilieri și diversificarea rețelelor de consiliere (nu doar în unități de învățământ, ci și în centrele de tineret, în casele de cultură ale studenților, în cadrul ONGT, în cadrul centrelor comunitare de învățare permanentă) cât și prin cuprinderea cât mai extinsă în sistemul de consiliere a tinerilor care nu mai frecventează școala dar se confruntă cu dificultăți profesionale și sociale;
- c. Implementarea de măsuri de prevenire, intervenție și compensatorii pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii, inclusiv forme alternative de învățământ, precum educația și formarea pentru adulți, cu accent asupra zonelor rurale și a tinerilor de etnie romă;
- d. Sprijinirea tinerilor din zonele rurale și din rândul grupurilor defavorizate în vederea sporirii accesului, a participării și a gradului de școlarizare inclusiv în învățământul terțiar;
- e. Asigurarea bazei materiale minime la nivelul entităților implicate la nivelul societății pentru asigurarea accesului tinerilor la cultură și educație.

1.2. Îmbunătățirea ofertei de educație non-formală

Direcții de acțiune

- a. Extinderea activităților de voluntariat și a celor inițiate de ONGT-uri care oferă oportunități de educație non-formală;
- b. Urmărirea creșterii relevanței programelor școlare, inclusiv în cadrul învățământului superior, în raport cu nevoile de pe piața muncii și consolidarea parteneriatelor între unități de învățământ, întreprinderi și cercetare;

- c. Creșterea atractivității ofertelor de educație non-formală ale unităților de învățământ, ale centrelor de tineret, ale Caselor de Cultură ale Studenților, organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret;
- d. Includerea în cadrul Centrelor de Tineret și în cadrul Caselor de Cultură ale Studenților a unei funcții de centru de resurse pentru tineri, oferind formare, consultanță, dezvoltare de proiecte, consultanță pentru managementul proiectelor inițiate de tineri;
- e. Constituirea centrelor de tineret și a caselor de cultură ale studenților în rețele naționale, cu subrețele regionale, măbind astfel potențialul lor de a dezvolta strategii de acțiune pentru a răspunde mai bine nevoilor specifice ale tinerilor/studenților din regiunile respective, de a se integra în structuri internaționale de profil și de a obține finanțare din fonduri europene pentru proiectele proprii, în completarea sprijinului de stat pentru întreținere, dotare și funcționare;
- f. Atragerea confederațiilor sindicale studentești și a organizațiilor ALUMNI în programele dedicate tinerilor la nivelul instituțiilor de învățământ superior;
- g. Extinderea și susținerea ofertelor de învățare on-line, conferințe și seminarii pe teme solicitate de tineri;
- h. Extinderea oportunităților de învățare a limbilor străine și formare de competențe transversale (digitale, de comunicare etc);
- i. Asigurarea de contribuții din fonduri ale autorităților administrației publice centrale și locale, precum și atragerea de fonduri europene nerambursabile pentru dezvoltarea unei infrastructuri adecvate ofertei de educație și de formare, inclusiv a celei de educație non-formală specifică tinerilor: centre multifuncționale de învățare și loisir, centre comunitare de învățare permanentă, case ale studenților, campusuri de vacanță cu facilități de instruire, centre culturale de tineret în mediul rural, cluburi locale, baze sportive complexe și de agrement, dotare cu aparatură specifică pentru activități de instruire;
- j. Mobilizarea și orientarea organizațiilor guvernamentale și neguvernamentale, a comunităților locale în vederea stabilirii de parteneriate și a unor cooperări viabile pentru dezvoltarea sistemului furnizorilor de educație non-formală și a serviciilor complexe/integrate axate pe necesitățile tinerilor.
- k. Crearea și implementarea unui sistem de cooperare eficient între unități de învățământ și întreprinderi publice și private în vederea derulării de stagii de practică profesională adresate elevilor și studenților.

1.3. Stimularea interesului tinerilor de a participa la activități de educație non-formală

Direcții de acțiune

- a. Încurajarea organizațiilor care dezvoltă proiecte de educație non-formală adresate tinerilor;
- b. Promovarea în rândul tinerilor, prin unitățile de învățământ și ONGT, a oportunităților de educație non-formală oferite de acțiunile Programului european Erasmus+;
- c. Dezvoltarea graduală, în perioada 2014 – 2018, a unui sistem de validare și recunoaștere a rezultatelor învățării în contexte non-formale și informale, în conformitate cu bunele practici și experiențele europene avansate.

1.4. Asigurarea unei mai bune relevanțe practice a abilităților dobândite prin educație formală și non-formală

Direcții de acțiune

- a. Orientarea educației non-formale cu preponderență către domenii care asigură buna integrare socială a tinerilor și manifestarea lor mai activă și mai responsabilă: educație pentru cetățenie și cunoașterea drepturilor și obligațiilor ce le revin ca tineri și ca viitori adulți, educație și orientare antreprenorială timpurie, educație pentru muncă, educație pentru un stil de viață sănătos, educație parentală și educație a părinților etc;
- b. Urmărirea creșterii relevanței programelor de învățământ, inclusiv la învățământul superior, în raport cu nevoile de pe piața muncii și consolidarea parteneriatelor între unități de învățământ, întreprinderi și cercetare;

1.5. Facilitarea accesului tinerilor la consum de cultură și creație culturală de calitate

Direcții de acțiune:

- a. Stimularea interesului tinerilor pentru valorificarea tradițiilor culturale locale (românești sau ale minorităților etnice), inclusiv prin formarea în meserii tradiționale (artistice, artizanale);
- c. Stimularea preocupărilor pentru lectură și pentru creația literară la tineri;
- d. Sprijinirea și stimularea creativității și performanței tinerilor în diverse domenii ale industriilor creative (publicitate, arte vizuale, artele spectacolului, cercetare-dezvoltare, software etc.);
- e. Promovarea, susținerea și recompensarea performanței tinerelor talente artistice și din domeniul inovației tehnico-științifice. Încurajarea educației interculturale, atât prin participare la stagii de formare și învățare în alte țări, prin intermediul schimburilor de tineri, cât și prin asigurare de oportunități de cunoaștere a culturii minorităților etnice din propria țară;
- f. Asigurarea protecției copiilor și tinerilor în fața anumitor riscuri ce apar ca urmare a folosirii noilor mijloace de comunicare în masă, în particular prin dezvoltarea de competențe în

domeniu, recunoscând totodată beneficiile și oportunitățile pe care acestea le pot oferi tinerilor;

- g. Facilitarea accesului la cultură de calitate a tinerilor din mediul rural prin măsuri speciale de participare culturală locală;
- h. Acordarea de sprijin pentru forme de manifestare culturală dedicate tinerilor, care să reflecte preocupările și interesele acestora;
- i. Finanțarea de proiecte pentru valorificarea potențialului turistic și cultural al țării, implementate de ONGT;
- j. Asigurarea unei promovări mai bune în mass media și prin internet (media sociale) a oportunităților de formare și de educație non-formală.

Indicatori pentru urmărirea efectelor pe care politicile în domeniul educației și formării profesionale le au asupra situației tinerilor

- a) Persoane care părăsesc timpuriu (sistemul de) educație și formare profesională – ponderea populației în vârstă de 18-24 ani care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior și care nu mai sunt în (sistemul de) educație sau formare profesională (sursa: Eurostat, EU LFS)
- b) Persoane cu rezultate slabe – ponderea persoanelor de 15 ani care obțin scorul 1 sau mai mic (pe o scală de la 1 la 5) la testele PISA - la citire, matematică, științe – ținta UE: sub 15% până în 2020 (sursa: OECD – PISA)
- c) Participarea în învățământul terțiar – ponderea populației de 30-34 ani care a absolvit învățământul terțiar – ținta UE: cel puțin 40% până în 2020 (sursa: Eurostat, EU LFS)
- d) Tineri (20-24 ani) care au absolvit cel puțin învățământul secundar superior – ponderea populației în vârstă de 20-24 ani care a absolvit cel puțin învățământul secundar superior (nivel ISCED 3c lung) (sursa: Eurostat, EU LFS).

1.6. Îmbunătățirea finanțării activităților culturale

Direcții de acțiune

- a. Încurajarea sectorului privat pentru a contribui la finanțarea evenimentelor culturale;
- b. Lansarea de programe naționale care să urmărească descoperirea și promovarea unor tineri cu potențial creativ ridicat în domeniul cultural – artistic și acordarea de burse pentru tinerii artiști valoroși;
- c. Asigurarea de condiții financiare avantajoase de participare a tinerilor talentați din medii defavorizate la activitățile instituțiilor de formare artistică profesioniste;

- d. Susținerea financiară a structurilor de promovare a activităților cultural-artistice pentru tineret (centre de tineret, case de cultură ale studenților, cluburi/cercuri ale organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret) în vederea asigurării unor condiții cât mai bune și a unei atractivități sporite pentru participarea tinerilor la aceste activități.

Indicatori pentru urmărirea efectelor pe care politicile în domeniul culturii le au asupra situației tinerilor

- a) Desfășurarea/participarea la activități artistice de amatori – ponderea tinerilor (15-30 ani) care declară că au participat cel puțin o dată în ultimele 12 luni la oricare dintre următoarele activități artistice de amatori: cântatul la un instrument muzical; cântatul vocal; actorie; dans; scris poezii; fotografiere; filmare (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- b) Participare la activități culturale - ponderea tinerilor (15-30 ani) care declară că au participat în ultimele 12 luni la oricare dintre următoarele activități culturale: vizite la monumente istorice (palate, castele, biserici, grădini etc.), vizite la muzee sau galerii de artă, mers la cinema, concert, teatru, spectacol de dans, balet sau operă (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- c) Participarea în cluburi sportive, cluburi de loisir cluburi/asociații de tineret sau organizații culturale (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- d) Învățarea a cel puțin două limbi străine – ponderea tinerilor din învățământul secundar superior (nivel ISCED 3 programe generale, cu excepția învățământului vocațional sau pre-vocațional) care învață două sau mai multe limbi străine (sursa: date culese de Eurostat privind învățarea limbilor străine în școli)

2. Sănătate, Sport și Recreere

Obiective specifice și direcții de acțiune

- 2.1. Susținerea sănătății și calității vieții tinerilor, prevenirea rănilor, tulburărilor de alimentație, dependenței și abuzului de substanțe.

Direcții de acțiune:

- a. Desfășurarea de campanii în școli și licee pe teme privind educația pentru sănătate, inclusiv alimentația sănătoasă și sănătatea reproducerii;
- b. Promovarea educației rutiere și a conducerii auto preventive în rândul tinerilor;
- c. Facilitarea accesului tinerilor la serviciile de sănătate, făcându-le mult mai prietenoase față de pacienți și sprijinirea consolidării accesibilității, eficienței și calității serviciilor publice

de educație pentru sănătate, inclusiv prin prestarea acestora de către sectorul privat sau întreprinderile sociale;

- d. Încurajarea realizării educației pentru sănătate de la egal la egal prin susținerea proiectelor de prevenire a bolilor cu transmitere sexuală și atenuare a impactului infecției cu HIV;
- e. Desfășurarea de acțiuni aliniate la Strategia Națională Antidrog 2013 – 2020 pentru prevenirea consumului de droguri, alcool și tutun în rândul adolescenților și tinerilor.

2.2. Realizarea educației prin sport și activitate fizică pentru formarea unui stil de viață sănătos, a dezvoltării ca cetățeni activi și responsabili și încurajarea asocierii de către tineri a recreerii cu practicarea sportului și mișcării

Direcții de acțiune:

- a. Creșterea numărului practicanților de sport în rândul copiilor și tinerilor inclusiv prin amplificarea sistemului de competiții sportive de masă (pentru toți);
- b. Asigurarea accesului elevilor și copiilor în bazele sportive și acordarea de facilități tinerilor în utilizarea în timpul liber a bazelor sportive existente;
- c. Menținerea educației fizice ca disciplină obligatorie, conform planurilor cadru și încurajarea practicării unei ramuri de sport de către elevi și studenți și asigurarea unui plus de atractivitate a orelor de educație fizică din școli prin includerea de activități sportive preferate de tineret – fitness, aerobic;
- d. Combaterea excesului de greutate, obezitate în rândul tinerilor prin programe speciale de activități fizice;
- e. Promovarea modelului sportivilor români de performanță în rândul tinerilor;
- f. Folosirea mai intensă a oportunităților create prin programele europene pentru tineri pentru încurajarea practicării sporturilor, schimbului de experiență și formării în domeniul educației prin sport;
- g. Folosirea oportunităților create de programul ”Europa pentru cetățeni” în sprijinul sportului practicat de tineri la nivel de începător;
- h. Asigurarea ca un număr tot mai mare de tineri să practice 30-60 de minute zilnic activitate fizică cu efort moderat (inclusiv activități sportive);
- i. Atragerea tinerilor cu dizabilități la practicarea sportului, oferind condițiile adecvate de acces, inclusiv în centre de tineret și case ale studenților dotate corespunzător;
- j. Crearea condițiilor ca la nivelul entităților implicate în educația tinerilor să se asigure realizarea sportului de masă prin implicarea comunităților în competiții locale, regionale și naționale.

2.3. Îmbunătățirea oportunităților de petrecere a timpului liber de către tineri, atât în modalități organizate cât și în modalități informale

Direcții de acțiune:

- a. Extinderea rețelei de centre, cluburi, facilități de timp liber în administrare publică, privată, sau în parteneriat public-privat, implicând costuri reduse, dar cu eficacitate maximă în atragerea tinerilor la practicarea diferitelor activități de timp liber;
- b. Utilizarea mai intensă a infrastructurii sistemului de învățământ (săli, terenuri sportive, facilități pentru spectacole din incinta școlilor și facultăților) în perioadele când nu se țin cursuri, pentru a putea fi utilizate de tineri și/sau ONGT la practicarea de activități de timp liber, conform prevederilor legale în vigoare;
- c. Implicarea ONGT și a tinerilor în dezvoltarea facilităților de timp liber și în gestionarea lor, inclusiv pe bază de voluntariat;
- d. Dezvoltarea și creșterea calității rețelei de tabere și campusuri de vacanță, case de cultură ale studenților, complexuri sportive pentru tineret, cluburi și palate ale copiilor, cluburi sportive școlare, inclusiv mai buna utilizare a celor existente prin administrare în parteneriat ONGT – autorități ale administrației publice locale– autorități ale administrației publice centrale, după caz, sau public-privat;
- e. Formarea profesională, perfecționarea și valorificarea competențelor animatorilor de timp liber și a lucrătorilor de tineret în atragerea tinerilor către activități de timp liber cu efect benefic asupra dezvoltării lor personale;
- f. Acordarea de îndrumare și sprijin autorităților administrației publice locale pentru a dezvolta infrastructura necesară practicării sportului în proximitate: terenuri de sport, bazine de înot, skate-parcuri, piste de biciclete, facilități pentru sport și mișcare în aer liber în zonele verzi din proximitatea localităților etc.
- g. Creșterea apropierii tinerilor de generațiile în activitate prin organizarea de întâlniri în cadrul centrelor ALUMNI sau al cluburilor profesionale.

Indicatori pentru urmărirea efectelor pe care politicile în domeniul sanatații, sportului și recreerii le au asupra situației tinerilor

- a) Fumători cu regularitate – ponderea fumătorilor zilnici de țigarete în populația tânără de 15-24 ani (sursa: Eurostat, EHIS – European Health Interview Surveys)

- b) Obezitate – tineri de 18-24 ani cu un indice al masei corporale de 30 sau peste (sursa: Eurostat, EHIS)
- c) Consumul de alcool în ultimele 30 zile – ponderea celor din grupul țintă (elevi care împlinesc vârsta de 16 ani în anul sondajului) care răspund afirmativ la întrebarea dacă au băut vreo băutură alcoolică în ultimele 30 zile (sursa: date sondaj ESPAD)
- d) Decese în rândul tinerilor a căror cauză a fost sinuciderea – numărul de decese având drept cauză sinuciderea la 100.000 locuitori în vârstă de 15-24 ani
- e) Suferință psihică – tineri (15-24 ani) care au avut suferințe psihice în decursul ultimelor 4 săptămâni (sursa: Eurostat, EHIS, ECHIM #30(a))
- f) Răniri: trafic rutier – cazuri auto-raportate – ponderea indivizilor în vârstă de 15-24 ani raportând că au avut un accident de trafic rutier, care a avut drept consecință răni pentru care s-a solicitat tratament medical, în decursul ultimelor 12 luni (sursa: Eurostat, EHIS, ECHIM #30(a))

3. Participare și Voluntariat

Obiective specifice și direcții de acțiune

- 3.1. Creșterea gradului de participare a tinerilor la viața comunității, sub toate aspectele ei, sociale, educaționale, culturale, economice, de sănătate.

Direcții de acțiune:

- a. Crearea mai multor oportunități de participare a tinerilor la viața comunității;
- b. Susținerea de seminarii, conferințe și evenimente similare pentru promovarea participării în rândul adolescenților și adolescentinerilor;
- c. Promovarea de modele de succes ale participării cu scopul încurajării tinerilor de a se implica în viața comunității;
- d. Prezentarea în rândul tinerilor și al părinților a beneficiilor pe care le pot dobândi prin implicarea în activități de voluntariat, precum și a competențelor și abilităților obținute;
- e. Premiarea celor mai bune inițiative de participare și decizii care implică tinerii la nivel local în cadrul unor competiții de proiecte;
- f. Crearea de grupuri de cercetare și de consultare formate din tineri la nivelul unităților administrativ-teritoriale (comune, orașe, județe);
- g. Creșterea gradului de motivare a tinerilor pentru a participa la viața comunității prin implicarea în proiecte;
- h. Crearea de posibilități de finanțare pentru a stabili sau a îmbunătăți facilități durabile locale de tineret;
- i. Dezvoltarea studiului educației civice în sistemul formal de educație ;

- j. Promovarea activităților de interes pentru tineri și adaptarea oportunităților de voluntariat grupurilor diverse de tineri;
- k. Îmbunătățirea procesului de reglementare și guvernare, transparență și accesibilitate în domeniul politicii de tineret.
- l. Asigurarea ca managementul strategic la nivelul centrelor de tineret, caselor de cultură ale studenților și al facilităților de timp liber pentru tineret să fie realizat preponderent de reprezentanți ai ONGT iar conducerea executivă să fie numită exclusiv pe criterii de competență și în condiții de maximă transparență;
- m. Crearea de platforme prin care tinerii să poată semnala cazuri de abuzuri, corupție și fraude în instituțiile publice și desfășurarea de campanii pentru încurajarea folosirii acestora.
- n. Măsurarea efectelor voluntariatului asupra performanței individului și a percepției experienței dobândite la nivelul individului din prisma agenților economici;

3.2. Creșterea gradului de participare a tinerilor la viața politică.

Direcții de acțiune:

- a. Introducerea unor elemente de educație politică în curricula pentru educație civică din sistemul formal de educație;
- b. Implicarea activă a organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret în procesul de introducere în curricula formală a educației civice și politice;
- c. Promovarea participării la vot a tinerilor, prin mass-media și prin puncte de informare;
- d. Asigurarea dreptului studenților de a vota în localitatea în care își au reședința pe durata studiilor.
- e. Încurajarea implicării tinerilor în procese simulative de luare a deciziilor pentru a înțelege mecanismele democrației.

3.3. Creșterea gradului de participare a organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret la dialogul structurat.

Direcții de acțiune:

- a. Luarea de decizii transparente în domeniile în care tinerii sunt vizați în mod direct;
- b. Promovarea co-managementului cu organizațiile neguvernamentale de și pentru tineret în implementarea programelor și activităților pentru tineret;

- c. Inițierea și instituirea unei practici a dialogului cu tinerii, în care toți actorii pot aduce idei la a iniția, decide, implementa și monitoriza politicile și programele de/ pentru tineret la toate nivelurile;
- d. Promovarea dialogului structurat între decidenții la nivel politic și societatea civilă, în vederea asigurării efective a participării tinerilor la luarea deciziilor care îi afectează.

3.4. Crearea unui mediu favorabil voluntariatului în România.

Direcții de acțiune:

- a. Asigurarea concordanței cadrului legislativ care reglementează mișcarea de voluntariat în România, cu directivele europene, prin îmbunătățirea legii-cadru – Legea Voluntariatului 195/2001;
- b. Armonizarea legii-cadru cu celelalte documente legislative existente (Legea Tinerilor nr. 350/2006, Legea nr. 351/2006 – privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Național al Tineretului din România, Legea nr. 146/2002 privind regimul juridic al fundațiilor județene pentru tineret și a municipiului București și al Fundației Naționale pentru Tineret, Legea nr. 333/2006 – privind înființarea centrelor de informare și consiliere pentru tineret), Legea nr. 78/2014 - reglementarea activității de voluntariat în România;
- c. Creșterea capacității organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret prin mecanisme de suport financiar și tehnic în vederea accesării de finanțări din fonduri publice naționale, europene și internaționale, precum și a asigurării continuității în funcționarea acestora;
- d. Plasarea prin legislație a voluntariatului ca domeniu de competență la nivelul instituțiilor publice centrale pentru a facilita dialogul între sectorul neguvernamental și factorii de decizie;
- e. Implicarea directă a sectorului de voluntariat în elaborarea politicilor publice care îl vizează, în domeniile în care se desfășoară activități de voluntariat;
- f. Dezvoltarea infrastructurii pentru voluntariat prin consolidarea capacității tehnice, operaționale și financiare a organizațiilor resursă;
- g. Susținerea programelor de asistență tehnică din partea organizațiilor resursă către alte organizații neguvernamentale de și pentru tineret;
- h. Facilitarea mobilității voluntarilor în spațiul european și internațional;
- i. Crearea unui cadru legal pentru remunerarea formatorilor, animatorilor, lucrătorilor de tineret și a altor actori implicați ca persoane resursă pentru domeniul tineretului;
- j. Promovarea activității organizațiilor neguvernamentale în școli și licee;

3.5. Îmbunătățirea sistemului de atestare și recunoaștere publică a activității de voluntariat.

Direcții de acțiune:

- a. Crearea și implementarea unui sistem de recunoaștere a competențelor dobândite prin voluntariat, pe baza Cadrului Național al Calificărilor și Cadrului European al Calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții;
- b. Adoptarea și implementarea Manualului pentru măsurarea muncii de voluntariat creat de Organizația Internațională a Muncii în vederea colectării de date statistice valide și măsurabile cu privire la dimensiunea și dinamica activității de voluntariat din România;
- c. Încurajarea grupurilor informale ca promotori ai voluntariatului;

3.6. Creșterea gradului de sensibilizare a opiniei publice cu privire la importanța implicării în activități de voluntariat.

Direcții de acțiune:

- a. Promovarea voluntariatului ca valoare esențială a societății și ca valoare adăugată pentru individ și societate;
- b. Crearea de mecanisme de promovare a activităților și proiectelor derulate de organizațiile neguvernamentale de și pentru tineret în rândul comunității;
- c. Identificarea de instrumente pentru a atrage implicarea mass-media în promovarea voluntariatului și participării civice;
- d. Realizarea de studii și cercetări cu privire la domeniile de implicare voluntară și cu privire la situația mediului de voluntariat în România;

Indicatori pentru urmărirea efectelor pe care politicile în domeniul participării și voluntariatului le au asupra situației tinerilor

Participarea tinerilor

- a) Participarea tinerilor în organizații politice sau în organizații neguvernamentale orientate spre comunitate sau mediu – participarea auto-raportată de tinerii în vârstă de 15-30 ani în activități ale unei organizații politice sau ale unui partid politic, sau ale unei organizații locale ce urmărește îmbunătățirea situației comunității sau a mediului local în ultimele 12 luni (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)

- b) Participarea tinerilor la alegeri locale, regionale, naționale sau euro-parlamentare – ponderea tinerilor în vârstă de 18-30 ani care declară că au participat la la alegeri locale, regionale, naționale sau euro-parlamentare în ultimii trei ani (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- c) Tineri de 18-30 ani care au fost aleși în Parlamentul European – numărul membrilor tineri ai Parlamentului European aleși la ultimele alegeri euro-parlamentare (2009) (sursa: Parlamentul European)
- d) Tineri care folosesc Internetul pentru a interacționa cu autoritățile publice – ponderea tinerilor în vârstă de 16-24 ani care au utilizat Internetul în ultimele 12 luni pentru a interacționa cu autoritățile publice (de exemplu, au folosit Internetul pentru una sau mai multe dintre următoarele activități: obținerea de informații de pe website-urile autorităților publice, descărcarea de formulare oficiale, transmiterea de formulare oficiale completate) (sursa: Eurostat – sondaj privind folosirea TIC în gospodării sau de către indivizi)
- e) Tineri care folosesc Internetul pentru a accesa sau a posta opinii pe website-uri (e.g. bloguri, rețele de socializare etc.), pentru a discuta chestiuni civice și politice (în ultimele 3 luni) – ponderea tinerilor în vârstă de 16-24 ani care declară că au utilizat Internetul pentru a accesa sau a posta opinii pe website-uri (e.g. bloguri, rețele de socializare etc.), pentru a discuta chestiuni civice și politice (în ultimele 12 luni)(sursa: Eurostat – sondaj privind folosirea TIC în gospodării sau de către indivizi)

Activități voluntare

- a) Implicarea tinerilor în activități voluntare – implicarea auto-raportată în activități de voluntariat organizate, în ultimele 12 luni (15-30 ani) (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- b) Ponderea tinerilor care au avut o contribuție voluntară în propria comunitate – ponderea tinerilor de 15-30 ani care declară că au luat parte la orice activitate voluntară menită a schimba ceva în propria lor comunitate în ultimele 12 luni (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- c) Ponderea tinerilor care au fost în străinătate în scop de voluntariat - ponderea tinerilor de 15-30 ani care declară că au fost în străinătate în scop de voluntariat (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- d) Recunoașterea formală a participării la activități de voluntariat – ponderea tinerilor de 15-30 ani care declară că au luat parte la acțiuni de voluntariat și au primit un certificat, o diplomă sau alt fel de recunoaștere formală pentru participarea lor (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)

Tineretul și lumea

a) Participarea tinerilor în organizații neguvernamentale active în domenii precum schimbarea climatică globală/încălzirea globală, ajutor pentru dezvoltate sau drepturile omului – participarea auto-raportată de tinerii în vârstă de 15-30 ani în activități ale unei organizații neguvernamentale active în domenii precum schimbarea climatică globală/încălzirea globală, ajutor pentru dezvoltate sau drepturile omului, în ultimele 12 luni (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)

b) Implicarea tinerilor în activități sau proiecte, în ultimul an, care au implicat tineri din alte continente – participarea auto-raportată de tinerii în vârstă de 15-30 ani în activități sau proiecte, în ultimul an, care au implicat tineri din alte continente (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)

4. Muncă și Antreprenoriat

4.1. Muncă

Obiective specifice și direcții de acțiune

4.1.1. Creșterea ratei de ocupare a forței de muncă tinere, cu focalizare pe grupele de vârstă 15-24 ani și 25-29 ani.

Direcții de acțiune:

- a. Elaborarea și implementarea unor scheme de stimulente financiare pentru angajare, acordate întreprinderilor care angajează tineri, după absolvire ;
- b. Punerea în aplicare a Planului pentru Implementarea Garanției pentru Tineret;
- c. Acordarea unei atenții speciale regiunilor/zonelor cu excluziune ocupațională ridicată în rândul tinerilor în furnizarea măsurilor active pe piața muncii ;
- d. Adaptarea educației și formării profesionale la nevoile în schimbare ale pieței forței de muncă, în special la nevoile de calificare, necesare în acele sectoare care au potențial de creștere.
- e. Stimularea și facilitarea implicării angajatorilor în dezvoltarea capitalului uman prin învățare pe tot parcursul vieții;
- f. Acordarea unei atenții speciale calității și valorii adăugate a burselor de training oferite tinerilor, inclusiv prin participarea la inițiativa europeană privind un Cadru European al Calității pentru Bursele de Training;

- g. Promovarea organizării de stagii practice, internship-uri la agenții economici în vederea angajării ulterioare a tinerilor practicanți;
- h. Creșterea atractivității învățământului și a sistemului VET, precum și sprijinirea familiarizării tinerilor înscriși în sistemul de învățământ obligatoriu cu viitoarele locuri de muncă, cu accent asupra zonelor rurale și a cetățenilor români de etnie romă, împreună cu mai buna adaptare pe termen scurt și mai buna anticipare pe termen lung a competențelor cerute pe piața muncii;
- i. Îmbunătățirea calității și relevanței VET (inițial și continuu) și a învățământului terțiar în raport cu nevoile pieței muncii;
- j. Luarea în considerare a situației specifice a tinerilor la proiectarea strategiilor de flexisecuritate.

4.1.2. Promovarea măsurilor legislative existente⁷¹ în favoarea tinerilor, prin care să fie asigurată tranziția coerentă de la sistemul educațional către piața forței de muncă.

Direcții de acțiune:

- a. Munca de tineret și învățarea nonformală vor fi recunoscute și sprijinite în continuare ca surse semnificative de sprijin în vederea echipării tinerilor cu abilități și competențe de natură a le ușura accesul pe piața muncii, contribuind astfel la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020;
- b. Promovarea unui acces ușor la informație, prietenoasă și de calitate, privind piața muncii, drepturile și obligațiile angajaților, respectiv ale angajatorilor, pentru toți tinerii, în special pentru cei cu mai puține oportunități;
- c. Integrarea informării și orientării în carieră în toate nivelele traiectoriilor de educație formală și de învățare nonformală pentru a conștientiza tinerii cu privire la cerințele pieței muncii, a le crea șanse mai bune pe această piață și a-i pregăti pentru viața activă;
- d. Sprijinirea consolidării accesibilității, eficienței și calității serviciilor publice de ocupare, inclusiv prin prestarea acestora de către sectorul privat;
- e. Prestarea anumitor servicii care intra în sfera de atribuții a serviciilor publice de ocupare de către de către sectorul privat cu respectarea legislației în vigoare
- f. Actorii importanți precum lucrătorii de tineret, consilierii de carieră și trainerii instruiți vor fi recunoscuți și susținuți ca o sursă semnificativă de sprijin relevant;

⁷¹Legea nr. 335/2013 privind efectuarea stagiului pentru absolvenții de învățământ superior și Legea 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă, actualizată.

- g. Susținerea, inclusiv financiară, a organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret, ca furnizori majori de educație nonformală și învățare informală, precum și de largi oportunități de mobilitate în afara contextului educației formale.
- h. Asigurarea de training personalizat specialiștilor în munca de tineret, profesorilor și consilierilor de carieră pentru furnizarea de informații privind piața muncii și consilierea în domeniul carierei;
- i. Organizarea de seminarii privind sprijinul în dezvoltarea carierei prin întărirea cooperării dintre organizațiile neguvernamentale de și pentru tineret și serviciile naționale de ocupare a forței de muncă;
- j. Armonizarea legislației muncii cu Legea Educației Naționale și Legea Tinerilor în vederea asigurării unei tranziții coerente de la sistemul educațional către piața forței de muncă.

4.1.3. Promovarea și susținerea echilibrului între viața profesională și cea personală a tinerilor.

Direcții de acțiune:

- a. Promovarea și susținerea de programe și măsuri care să asigure un echilibru între viața de muncă și nevoile personale ale tinerilor, de natură a le permite să-și folosească pe deplin potențialul atât pe piața muncii cât și în viața privată.
- b. Stimularea participării tinerilor la activități de dobândire a unei experiențe inițiale de muncă
- c. Încurajarea angajatorilor și angajaților să folosească variate forme de muncă, în special munca la distanță, munca cu program parțial, împărțirea locului de muncă și munca la domiciliu;
- d. Asigurarea mai multor tipuri de facilități pentru îngrijirea copiilor, mai flexibile și mai accesibile, la locul de muncă, acasă și la școală, asigurate de personal calificat;
- e. Lansarea de campanii de informare care să încurajeze tinerele familii să împartă în mod egal sarcinile din viața privată și profesională, folosind aranjamente flexibile de muncă.

4.1.4. Stimularea mobilității tinerilor pe piața internă a muncii.

Direcții de acțiune:

- a. Acordarea de subvenții pentru chirie tinerilor care se mută în alt județ pentru primul loc de muncă;
- b. Încurajarea întreprinderilor, prin facilități fiscale, să contracteze și să includă în pachetul salarial pentru tineri angajați locuințe de serviciu. Complementar, astfel de locuințe vor fi contractate/construite de stat și puse la dispoziția angajatorilor în anumite condiții;

- c. Facilitarea accesului și a mobilității pe piața internă a forței de muncă atât a tinerilor români care au studiat în străinătate, cât și a tinerilor străini care au studiat în România sau în alte state membre ale UE.

4.1.5. Sprijinirea mobilității tinerilor din România pe piața europeană a forței de muncă, inclusiv prin programe de combinare a muncii cu pregătirea și prin programe de integrare, în cadrul fazei post-pilot a programului "Primul tău job EURES".

Direcții de acțiune:

- a. Întărirea capacității serviciilor publice de ocupare și a altor organizații care activează pe piața muncii pentru a deveni servicii de ocupare în cadrul acestui program, precum și pentru a se asocia la alte rețele europene menite a facilita integrarea piețelor muncii la nivel european;
- b. Încurajarea și sprijinirea parteneriatelor tranfrontaliere dintre angajatori și furnizori de formare profesională, în vederea amplificării oportunităților de acces ale tinerilor din România la educație și formare profesională în cadrul programului "Erasmus +", inițiat de Comisia Europeană;
- c. Promovarea de oportunități profesionale și vocaționale tranfrontaliere pentru tineri.

4.1.6. Asigurarea unor șanse mai bune de acces și de menținere pe piața muncii a tinerilor, prin însușirea și dezvoltarea abilităților și competențelor

Direcții de acțiune:

- a. Sprijinirea furnizorilor de educație și formare profesională în mai buna adecvare a abilităților și competențelor cursanților/absolvenților la cerințele unor sectoare cu potențial ridicat de creare de locuri de muncă, precum TIC, îngrijirea sănătății și economia verde, inclusiv participarea acestora la coalițiile și planurile de acțiune inițiate în acest sens de Comisia Europeană;
- b. Asigurarea dreptului tinerilor ocupați la tratament egal și corect, mai ales în ce privește munca și salariul decent, locuri de muncă neprecare, oportunitățile de pregătire și promovare, și să nu fie supuși discriminării pe baza vârstei;
- c. Susținerea acțiunilor de îmbunătățire a șanselor de angajare ale tinerilor, precum consiliere individuală, formare la locul de muncă, piețe intermediare ale forței de muncă și încurajarea spiritului antreprenorial, cu luarea în considerare a particularităților structurii ocupării în România;
- d. Sprijinirea tinerilor în vederea menținerii pe piața muncii, prin asigurarea de consiliere și orientare în carieră de calitate, formare la locul de muncă, internship și ucenicie de bună calitate plătite, care să răspundă abilităților și intereselor acestora;

- e. Dezvoltarea unei abordări multi-dimensionale pentru susținerea reintegrării tinerilor NEET (care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare) prin oportunități de educare, formare sau ocupare.;

4.1.7. Dezvoltarea economiei sociale și creșterea gradului de participare a tinerilor în cadrul acesteia.

Direcții de acțiune:

- a. Exploatarea potențialului modelelor de economie socială pentru susținerea integrării pe piața muncii a tinerilor din grupuri vulnerabile, dezvoltarea de servicii locale acolo unde modelele de piață eșuează, creând astfel locuri de muncă și incluziune socială;
- b. Promovarea și susținerea întreprinderilor sociale gestionate de tineri;
- c. Crearea și oferirea de servicii de consultanță, în vederea îmbunătățirii performanței economice și de mediu a economiei sociale;

4.2. Antreprenoriat

Obiective specifice și direcții de acțiune

4.2.1. Creșterea gradului de auto-ocupare a tinerilor în domeniul afacerilor.

Direcții de acțiune:

- a. Aplicarea unor măsuri legislative și dezvoltarea unor programe de promovare a auto-ocupării adaptate nevoilor tinerilor;
- b. Stimularea inițierii de noi afaceri prin promovarea antreprenoriatului în școli și universități;
- c. Oferirea unei palete de servicii mai variate pentru dezvoltarea carierei tinerilor, care să vină totodată și în sprijinul dezvoltării economice la nivel național și european;
- d. Facilitarea și sprijinirea dezvoltării talentului și aptitudinilor antreprenoriale ale tinerilor;
- e. Stimularea și sprijinirea demarării și dezvoltării firmelor nou-înființate (start-up-uri) prin facilitarea accesului acestora la finanțare;
- f. Crearea de programe de formare în afaceri pentru șomerii tineri, care includ etape clar definite: profilare, planificare, punere în funcțiune, consolidare și creștere, în fiecare etapă oferind un meniu variabil de servicii (consiliere, formare și calificare, consiliere și accesul la microcredite), în parteneriat cu tinerii și alte organizații, consilieri în afaceri și instituțiile financiare;
- g. Lansarea programelor active pe piața muncii care oferă sprijin financiar pentru șomerii tineri în vederea demarării unei afaceri;
- h. Conectarea serviciilor publice de ocupare, cu servicii de asistență și micro-furnizori de finanțare pentru a ajuta șomerii tineri să își dezvolte o carieră în antreprenoriat;

- i. Introducere a competenței cheie "spiritul antreprenorial" în curricula de studiu în învățământul primar, gimnazial, profesional, superior și în educația adulților;
- j. Realizarea de acțiuni pentru promovarea programelor de antreprenoriat pentru tineri, inclusiv prin dezvoltarea de platforme web.

4.2.2. Creșterea gradului de auto-ocupare a tinerilor în domeniul afacerilor în mediul rural.

Direcții de acțiune:

- a. Promovarea accesării de către tineri a fondurilor destinate domeniului agriculturii, pescuitului, silviculturii, etc. în vederea dezvoltării de afaceri în mediul rural;
- b. Înființarea unor grupuri operative de tineri (fermieri, cercetători, consultanți), care vor participa la Parteneriatul European pentru Inovare „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” ;
- c. Promovarea de noi surse de venit pentru tinerii din mediul rural în interiorul sectorului (activități de procesare, de marketing) și în afara acestuia (activități ecologice, turism, educație) ;
- d. Sprijinirea activităților demonstrative pentru transferul de cunoștințe referitoare la noile practici în domeniu; informare, schimburi pe termen scurt și vizite în interiorul UE în scopul promovării schimbului de bune practici pentru tinerii din mediul rural;
- e. Crearea și oferirea de servicii de consultanță, în vederea îmbunătățirii performanței economice și de mediu pentru tinerii din mediul rural.

4.2.3. Promovarea antreprenoriatului, la toate nivelele educației și formării tinerilor.

Direcții de acțiune:

- a. Asigurarea dobândirii de competențe transversale precum competențele digitale, învățarea de a învăța, simțul inițiativei și antreprenoriatului, cunoașterea și înțelegerea aspectelor culturale prin programe special create, noțiuni de gestionare a unei afaceri;
- b. Asigurarea funcționalității triunghiului educație-cercetare-inovare prin susținerea parteneriatului național și internațional dintre lumea întreprinderilor și diferitele sectoare și nivele ale educației, formării și cercetării pentru asigurarea adecvării competențelor și aptitudinilor formate în școală la nevoile pieței muncii, dar și pentru creșterea accentului pe inovare și antreprenoriat în toate formele de învățare;
- c. Oferirea posibilității tinerilor de a avea cel puțin o experiență practică de antreprenoriat înainte de vârsta de 26 ani, sau chiar înainte de a pleca din învățământul obligatoriu, cum ar fi rularea unei mini-companii, responsabilitatea unui proiect antreprenorial pentru o companie sau un proiect social;
- d. Pregătire antreprenorială pentru tineri prin intermediul resurselor fondurilor structurale (Fondul Social European, Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală) ;
- e. Promovarea de module de învățare antreprenorială pentru tinerii care participă la schemele de garanție pentru tineret.

4.2.4. Facilitarea adaptării tinerilor întreprinzători la procesele de integrare europeană și globalizare.

Direcții de acțiune:

- a. Dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale bazate pe cunoașterea și gestionarea optimă a resurselor, în vederea adaptării rapide la rigorile determinate de globalizarea piețelor;
- b. Promovarea programului Erasmus pentru tinerii antreprenori⁷², un program de schimb transfrontalier care oferă antreprenorilor noi sau aspiranți șansa de a învăța de la antreprenorii cu experiență care conduc mici companii în alte țări din Uniunea Europeană;
- c. Facilitarea accesului tinerilor la sursele de finanțare pentru dezvoltare, prin servicii și programe de consiliere și consultanță;
- d. Dezvoltarea unei platforme dedicate analizei, creării unei metodologii comune și a unui program de mentorat între antreprenori la nivel european.

Indicatori pentru urmărirea efectelor pe care politicile în domeniul ocupării și antreprenoriatului le au asupra situației tinerilor

Șomajul în rândul tinerilor:

- a) Rata șomajului în rândul tinerilor – ponderea șomerilor în vârstă de 15-24 ani în populația activă (ocupați și șomeri) (sursa: Eurostat, EU LFS).
- b) Ponderea șomerilor în vârstă de 15-24 ani în total șomeri din această categorie de vârstă (sursa: Eurostat, EU LFS).
- c) Tineri auto-ocupați – ponderea auto-ocupaților în total populație ocupată în vârstă de 20-24 și 25-29 ani (sursa: Eurostat, EU LFS).
- d) Tineri care ar dori să-și întemeieze propria afacere – ponderea tinerilor în vârstă de 15-30 ani care răspund DA la întrebarea „Ai dori să-ți întemeiezi propria ta afacere în viitor?” (sursa: Flash Eurobarometer).
- e) Tineri angajați cu contract temporar – ponderea tinerilor angajați (20-29 ani) care au un contract de muncă pe durată determinată (sursa: Eurostat, EU LFS).

⁷² Erasmus for Young Entrepreneurs Program,
<http://www.eurodesk.org/edesk/SearchDb.do?go=1&proglid=EU0010000401&show>

CAPITOLUL IV

Contribuția Strategiei la incluziunea socială a tinerilor, în special a celor vulnerabili și/sau care, din diferite motive, ar putea avea oportunități mai puține

1. Excluziune ocupațională

Obiective specifice și direcții de acțiune

- 1.1. Promovarea unor măsuri incluzive adresate tinerilor în vederea facilitării accesului acestora pe piața formală de muncă

Direcții de acțiune:

- a. Focalizarea măsurilor active pe piața forței de muncă astfel încât să conducă la reducerea disparităților între medii de rezidență, regionale și teritoriale
- b. Acordarea de acompaniament social tinerilor care se confruntă cu riscul de marginalizare socială pentru a se evita o situație de „ușă rotativă” în care persoanele sunt prinse între Șomaj și un loc de muncă precar, de slabă calitate;
- c. Încurajarea tinerilor aparținând unor grupuri vulnerabile să intre pe piața formală de muncă, prin facilitarea accesului la programe de tip a doua șansă, programe de educație non-formală și cursuri de formare și consiliere pentru plasarea pe piața muncii;
- d. Stimularea și extinderea măsurilor de încurajare a angajării tinerilor pe piața muncii, în special a celor proveniți din sistemul de protecție a copilului, a tinerilor care au ispășit pedepse privative de libertate și a tinerilor cu dizabilități, prin dezvoltarea întreprinderilor de economie socială;
- e. Inițierea de acțiuni țintite de integrare, care să îmbunătățească accesul pe piața muncii al tinerilor dintr-o serie de grupuri vulnerabile social: femei, cetățeni români de etnie romă, tineri cu nevoi speciale, precum și persoane cu nivel scăzut de școlarizare și calificare profesională.

2. Excluziune de la educație formală, non-formală și cultură

Obiective specifice și direcții de acțiune

- 2.1 Direcționarea educației non-formale spre reintegrarea socială a tinerilor excluși social, asigurarea menținerii sau restabilirii accesului la educația formală în paralel cu o reală promovare a învățării non-formale și informale și a recunoașterii competențelor dobândite

Direcții de acțiune:

- a. Ameliorarea rezultatelor în domeniul educației, tratând fiecare segment (preșcolar, primar, secundar, profesional și universitar) în cadrul unei abordări integrate, care să includă competențele-cheie și care are scopul de a reduce părăsirea timpurie a școlii;
- b. Dezvoltarea de platforme de educație prin parteneriat între școli, universități, organizații neguvernamentale de și pentru tineret și furnizori de învățare nonformală cu participarea membrilor comunității (părinți, tineri) din care provin beneficiarii acestor platforme de învățare;
- c. Acordarea unor măsuri de susținere a elevilor cu rezultate școlare bune și foarte bune din medii defavorizate;
- d. Asigurarea accesului la școală al tinerilor, în special al tinerelor fete, din comunitățile cu valori tradiționale;
- e. Promovarea participării la procesul de decizie, asigurarea diversității și incluziunii, și scăderea centrării exclusiv pe examene și certificate, în scopul asigurării unei culturi a înțelegerii, acceptării și respectului
- f. Facilitarea, prin consilii județene și primării, a unor convenții între unitățile școlare din zone izolate, fără angajatori în proximitate, și agenți din alte zone economice, pentru a permite organizarea învățământului profesional în aceste zone și a preveni excluderea de la educație a tinerilor;
- g. Implementare unor măsuri pentru promovarea e-incluziunii tinerilor, direcționate în special spre zonele mai sărace și mai izolate din mediul rural și spre categoriile de tineri cu un standard de viață mai scăzut;
- h. Asigurarea de oportunitati de afirmare artistică și culturală a tinerilor cu resurse economice precare și excluși social, precum și a tinerilor cu dizabilități;
- i. Reducerea abandonului școlar prin asigurarea serviciilor de sprijin pentru persoanele cu dizabilități (adaptarea curriculei, asigurarea profesorului itinerant, asigurarea de manuale în format accesibil).

3. Excluziune de la sănătate**Obiective specifice și direcții de acțiune**

- 3.1 Promovarea accesului egal la sănătate al tinerilor și menținerea accesului gratuit la un pachet de servicii medicale de bază, precum și îmbunătățirea calității actului medical de care beneficiază copiii și tinerii în dificultate

Direcții de acțiune:

- a. Asigurarea în practică a accesului liber și egal la servicii medicale de sănătate mintală și fizică;

- b. Îmbunătățirea calității serviciilor de sănătate prestate populației generale, în particular grupurilor vulnerabile, inclusiv prin investiții în infrastructura sistemului de sănătate;
- c. Monitorizarea mai atentă a tinerilor din categorii sociale vulnerabile și încurajarea accesului regulat la consult medical pentru prevenirea apariției unor boli;
- d. Promovarea unui pachet integrat de educație pentru sănătate și educație sexuală dedicat tinerilor ;
- e. Elaborarea unui set de măsuri de conștientizare și planificare familială dedicate tinerelor din categorii vulnerabile social;
- f. Prevenirea transmiterii infecției HIV/SIDA în rândul tinerilor prin dezvoltarea de programe care să răspundă nevoilor specifice ale grupurilor vulnerabile, în acord cu Strategia Națională HIV/SIDA/Strategia Națională pentru Sănătate 2014-2020 (draft la momentul realizării strategiei pentru tineret).

4. Excluziune de la participare

Obiective specifice și direcții de acțiune

- 4.1 Încurajarea „vocii” și împuternicirea comunităților sărace locuite masiv de copii și tineri și a categoriilor de tineri excluse social

Direcții de acțiune:

- a. Participarea tinerilor în toate fazele derulării politicilor publice: conlucrarea serviciilor pentru tineret, serviciilor sociale și instituțiilor de educație formală cu tinerii și familiile lor pentru a preveni excluziunea socială a tinerilor;
- b. Încurajarea tinerilor beneficiari din comunitățile-țintă ale unor proiecte de dezvoltare să participe în toate fazele elaborării și implementării proiectelor respective și implicarea tinerilor în regenerarea comunităților;
- c. Lansarea unor competiții de proiecte adresate organizațiilor de și pentru tineret pentru a încuraja munca acestora cu tineri defavorizați;
- d. Încurajarea tinerilor aflați în sărăcie extremă, fără nicio experiență pe piața muncii și privați social să participe în forme de voluntariat care să le ofere alte beneficii decât cele bănești, să le permită acumularea de experiență profesională și reintegrarea socială;

5. Sărăcie, excluziune socială și grupuri vulnerabile

Obiective specifice și direcții de acțiune

5.1 Relansarea politicilor de combatere a sărăciei și promovare a incluziunii sociale în România cu accent pe tineri și copii pentru a reduce deficitele pe toate dimensiunile vieții, acumulate în stadiile inițiale ale vieții, deficite care sunt de așteptat să marcheze negativ tot parcursul ulterior al indivizilor și să devină mult mai dificil de recuperat.

Direcții de acțiune:

- a. Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale a tinerilor și a transmiterii intergeneraționale, precum și întărirea coeziunii la nivel societal și a solidarității cu tinerii;
- b. Creșterea accentului pe prevenire, cea mai eficientă și viabilă cale de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale și pe intervenția timpurie pentru a se evita situația în care persoanele care ajung în sărăcie rămân prinse în situații socio-economice tot mai dificile;
- c. Adoptarea unei abordări intersectoriale în demersurile de îmbunătățire a coeziunii comunitare și solidarității, precum și în cele de reducere a excluziunii sociale a tinerilor, abordând într-o manieră integrată problemele acestei categorii, inclusiv prin acțiuni de îmbunătățire a participării la procesul educațional, integrarea pe piața muncii, accesul la servicii locative, sociale și de îngrijire medicală, precum și combaterea discriminării;
- d. acțiuni de combatere a sărăciei și a excluziunii pe întreg spectrul de politici; pentru a răspunde nevoilor tinerilor și pentru a asigura coerență în politicile privind bunăstarea și acces la sistemele de asistență și protecție, trebuie întărită cooperarea intersectorială, precum și cea între nivelurile local, regional, național și european.
- e. Identificarea mecanismelor pentru direcționarea unei părți a resurselor europene și din bugetul național spre reabilitarea infrastructurii serviciilor sociale;
- f. Crearea mecanismului necesar pentru transformarea autorităților administrației publice locale în actor principal în eradicarea sărăciei și a consecințelor acesteia la nivel local;
- g. Promovarea tranziției de la îngrijirea instituțională la servicii comunitare, inclusiv prin sprijin infrastructural pentru centre integrate de îngrijire comunitară;
- h. Îmbunătățirea calității vieții și a atractivității localităților rurale pentru tineri;
- i. Întărirea responsabilizării părinților și a colaborării cu serviciile de asistență socială și dezvoltarea funcțiilor sociale ale autorităților administrației publice locale;
- j. Elaborarea de către autoritățile responsabile (Guvern, MMFPSPV) a unui program prioritar, parte a strategiei anti-sărăcie și de promovare a incluziunii sociale, aflate în curs de elaborare: Incluziunea socială a copiilor și tinerilor aflați în sărăcie extremă și cu risc ridicat de marginalizare/ excluziune socială; elaborarea unui pachet complex integrat de servicii sociale adresate copiilor și tinerilor din zonele cu sărăcie extremă, în vederea facilitării accesului la educație, acordării de alimentație sănătoasă, creșterii capacității de dezvoltare personală;
- k. Îmbunătățirea accesului la asistență socială a tinerilor în nevoie, pentru a-și valorifica drepturile; sprijinirea activităților de informare și educare a tinerilor cu privire la drepturile lor;

- l. Valorificarea întregului potențial al muncii de tineret, al centrelor de tineret și al caselor de cultură ale studenților ca mijloace de incluziune;
 - m. Sprijinirea dezvoltării cunoașterii și competențelor interculturale ale tuturor tinerilor și combaterea prejudecăților;
 - n. Dezvoltarea unei culturi pro-active, participative și orientate spre voluntariat în rândul publicului general și al persoanelor asistate social, precum și încurajarea abordărilor bazate pe parteneriat în abordarea sărăciei;
- 5.2 Conceperea unor noi programe de construire sau amenajare de locuințe sociale, care să permită implementarea prevederilor legale care îndreptățesc tinerii defavorizați la o locuință

Direcții de acțiune:

- a. Elaborarea unei strategii /concepții asupra programelor de locuințe sociale pe baza unei diagnoze a nevoii reale de locuințe sociale la nivelul României;
 - b. Continuarea acordării de facilități pentru achiziționarea unei locuințe pentru tineri și demararea, odată cu revirimentul economic, a unor noi programe de locuințe adresate tinerilor;
 - c. Realizarea unui stoc de locuințe sociale, la nivel de 20% din nevoi, până la nivelul anului 2020.
- 5.3 Elaborarea și implementarea în parteneriat cu toate instituțiile responsabile din toate sectoarele a unor măsuri de suport special pentru grupurile de tineri vulnerabile social

Direcții de acțiune:

- a. Lărgirea atribuțiilor centrelor de tineret și ale caselor de cultură ale studenților pentru a le transforma în instituții care pot fi la nivel local centre de resurse pentru tinerii excluși social și marginalizați, integrând intervenția autorităților administrației publice locale cu responsabilități sectoriale în implementarea politicilor de tineret;
- b. Implicarea activă a organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret și actualizarea continuă a structurilor de sprijin, metodelor de lucru și canalelor de comunicare, la nivel local, regional, național, în vederea inițierii, creării, adoptării, implementării și monitorizării politicilor care afectează viața tinerilor;
- c. Utilizarea mai bună a potențialului pe care îl reprezintă lucrătorii de tineret, inclusiv prin prevederi legislative privind angajarea în serviciile publice destinate protecției și incluziunii tinerilor;
- d. Finalizarea actualizării strategiei pentru romi, includerea problemelor romilor în problematica social-economică a restului populației și dezvoltarea unor programe complementare pentru romi care să adreseze problemele lor pe ansamblul comunităților de rezidență;

- e. Elaborarea unor măsuri pentru diminuarea riscurilor importante pentru copiii și tinerii rămași în țară după emigrarea părinților și lipsiți de suportul serviciilor de asistență socială;
- f. Eficientizarea politicilor de combatere a discriminării tinerilor, deoarece pentru numeroase grupuri și persoane, sursele sărăciei și precarității se află foarte adesea în restricțiile de la oportunitățile și drepturile la care au acces celelalte grupuri;
- g. Integrarea acțiunilor de combatere a fenomenului copiilor și tinerilor fără adăpost în ansamblul strategiilor de acțiune și al politicilor sociale inițiate de MMSSPV; pregătirea unui cadru instituțional integrat de intervenție;
- h. Corelarea și simplificarea serviciilor dedicate categoriei copiilor și tinerilor fără adăpost și acordarea lor într-un pachet integrat - este nevoie de colaborare instituțională pentru a acorda integrat suport - acte de identitate, asistență medicală, asistență socială (indemnizații), acces la pensii, acces la adăposturi și locuințe sociale, acces la sistemul educațional, acces la oportunități de angajare.
- i. Creșterea accesului acestei categorii la drepturile legale oferite prin legi precum venitul minim garantat, legea marginalizării sociale, legea economiei sociale și alte legi care includ această categorie socială printre beneficiarii eligibili;
- j. Prevenirea transmiterii mai ales prin transmitere sexuală a HIV /SIDA în rândul tinerilor și reducerea, în acord cu prevederile Strategiei HIV/SIDA, până în 2015 cu cel puțin 20% a incidenței HIV în rândul tinerilor de 15 – 29 de ani față de 2010;
- k. Combaterea formelor specifice de discriminare și excludere cu care se confruntă tinerii cu nevoi speciale, asigurarea asistenței specializate pentru reintegrarea ocupațională și socială a acestor tineri;
- l. Creșterea resurselor, în special a serviciilor, pentru persoanele cu probleme de sănătate mintală;
- m. Acordarea de asistență pentru dobândirea unei locuințe, acces la educație și la servicii de sănătate al tinerilor care părăsesc centrele de plasament.

5.4 Indicatori pentru urmărirea efectelor pe care politicile în domeniul incluziunii sociale le au asupra situației tinerilor

5.4.1 Rata riscului de sărăcie sau excludere:

- a) La copii – ponderea copiilor (sub 18 ani) care se confruntă cu riscul sărăciei și/sau cu privațiuni materiale severe și/sau care trăiesc într-o gospodărie cu intensitatea muncii foarte scăzută (sursa: Eurostat, SILC)

b) La tineri - ponderea tinerilor (18-24 ani) care se confruntă cu riscul sărăciei și/sau cu privțiuni materiale severe și/sau care trăiesc într-o gospodărie cu intensitatea muncii foarte scăzută (sursa: Eurostat, SILC)

c) Decalajul dintre copii (sub 18 ani) și total populație – decalajul dintre copii și total populație (în puncte procentuale) în ce privește confruntarea cu riscul sărăciei și/sau cu privțiuni materiale severe și/sau care trăiesc într-o gospodărie cu intensitatea muncii foarte scăzută (sursa: Eurostat, SILC)

d) Decalajul dintre tineri (18-24 ani) și total populație – decalajul dintre tineri și total populație (în puncte procentuale) în ce privește confruntarea cu riscul sărăciei și/sau cu privțiuni materiale severe și/sau care trăiesc într-o gospodărie cu intensitatea muncii foarte scăzută (sursa: Eurostat, SILC).

5.4.2 Rata riscului de sărăcie:

a) Pentru copii (sub 18 ani) – ponderea copiilor (sub 18 ani) care trăiesc în familii cu un venit disponibil echivalat sub 60% din mediana venitului disponibil echivalat la nivel național (după transferurile sociale) (sursa: Eurostat, SILC)

b) Decalajul dintre copii (sub 18 ani) și total populație – decalajul dintre copii și total populație (în puncte procentuale) în ce privește trăirea în familii cu un venit disponibil echivalat sub 60% din mediana venitului disponibil echivalat la nivel național (după transferurile sociale) (sursa: Eurostat, SILC).

5.4.3 Rata deprivării materiale severe:

a) Pentru copii (sub 18 ani) – ponderea copiilor care nu își pot permite cel puțin patru din următorii nouă itemi: 1) să-și plătească chiria, ipoteca sau facturile de utilități; 2) să-și asigure încălzirea corespunzătoare a locuinței; 3) să facă față unor cheltuieli neașteptate; 4) să mănânce carne sau proteine cu regularitate; 5) să plece în concediu; sau nu-și permit să cumpere: 6) un televizor; 7) un frigider; 8) o mașină; 9) un telefon (sursa: Eurostat, SILC)

b) Pentru tineri (18-24 ani) – ponderea tinerilor care nu își pot permite cel puțin patru din următorii nouă itemi: 1) să-și plătească chiria, ipoteca sau facturile de utilități; 2) să-și asigure încălzirea corespunzătoare a locuinței; 3) să facă față unor cheltuieli neașteptate; 4) să mănânce carne sau proteine cu regularitate; 5) să plece în concediu; sau nu-și permit să cumpere: 6) un televizor; 7) un frigider; 8) o mașină; 9) un telefon (sursa: Eurostat, SILC)

c) Decalajul dintre copii (sub 18 ani) și total populație în privința ratei deprivării materiale severe (sursa: Eurostat, SILC)

d) Decalajul dintre tineri (18-24 ani) și total populație în privința ratei deprivării materiale severe (sursa: Eurostat, SILC)

5.4.4 Locuirea în gospodării cu intensitate foarte joasă a muncii:

- a) Pentru copii (sub 18 ani) – ponderea copiilor care locuiesc în gospodării în care adulții au lucrat în ultimul an mai puțin de 20% din potențialul lor de a munci (sursa: Eurostat, SILC)
- b) Pentru tineri (18-24 ani) – ponderea tinerilor care locuiesc în gospodării în care adulții au lucrat în ultimul an mai puțin de 20% din potențialul lor de a munci (sursa: Eurostat, SILC)
- c) Decalajul dintre copii (sub 18 ani) și total populație (0-59 ani) în privința locuirii în gospodării în care adulții au lucrat în ultimul an mai puțin de 20% din potențialul lor de a munci (sursa: Eurostat, SILC)
- d) Decalajul dintre tineri (18-24 ani) și total populație (0-59 ani) în privința locuirii în gospodării în care adulții au lucrat în ultimul an mai puțin de 20% din potențialul lor de a munci (sursa: Eurostat, SILC).

5.4.5 Nevoia nesatisfăcută auto-raportată de îngrijire medicală:

- a) Pentru tineri (18-24 ani) – nevoia nesatisfăcută auto-raportată de îngrijire medicală, din următoarele 3 motive: bariere financiare, distanțe prea mari, timp de așteptare
- b) Decalajul dintre tineri (18-24 ani) și total populație privind nevoia nesatisfăcută auto-raportată de îngrijire medicală (sursa: Eurostat, SILC).

CAPITOLUL V

Mecanisme de implementare și programe de suport

I. Mecanisme de implementare

Strategia va trebui implementată la nivel național, regional, județean și local, cu participarea autorităților publice constituite la respectivele niveluri, atât ale puterii cât și ale administrației, precum și cu participarea organizațiilor societății civile și a tinerilor înșiși. Pentru aceasta sunt necesare mecanisme de coordonare pe verticală și pe orizontală, cu roluri și responsabilități clar definite din perspectiva principiilor care stau la baza acestei Strategii.

Pentru coordonarea pe verticală și comunicare, se va constitui un comitet consultativ de coordonare prezidat de Ministerul Tineretului Sportului și incluzând reprezentanți ai majorității instituțiilor și organizațiilor relevante.

Secretariatul comitetului va fi asigurat de Ministerul Tineretului și Sportului. Înființarea, atribuțiile și competențele comitetului vor fi stabilite prin Hotărâre de Guvern. Comitetul este un organism fără personalitate juridică, având în componența sa reprezentanții ministerelor la nivel de Secretat de Stat, reprezentanții altor organe de specialitate ale administrației publice centrale, ai structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale, precum și reprezentanții structurilor asociative ale societății civile, cu funcții de conducere:

- a. Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
- b. Ministerul Educației Naționale
- c. Ministerul Sănătății
- d. Ministerul Afacerilor Interne
- e. Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
- f. Ministerul Justiției
- g. Ministerul Fondurilor Europene
- h. Avocatul Poporului;
- i. Uniunea Națională a Consiliilor Județene din Romania;

Comitetul poate include și alte organizații neguvernamentale de și pentru tineret constituite la respectivele niveluri, precum și reprezentanți ai altor organizații neguvernamentale cu activitate relevantă în domeniile principale de intervenție ale Strategiei și având între grupurile țintă tinerii și adolescenții.

Coordonarea activităților intersectoriale privind îndeplinirea obiectivelor se va face la nivelul MTS, pe baza unui plan de implementare a strategiei care va include atât programele și intervențiile proprii ale MTS cât și ale celorlalți actori importanți din domeniul tineretului.

Reprezentanții organizațiilor internaționale și finanțatorii care sprijină implementarea Strategiei vor fi, de asemenea, invitați, după caz, să facă parte din comisia interministerială pentru coordonarea implementării Strategiei.

Pentru coordonarea pe verticală, entitățile cu responsabilități în implementarea Strategiei vor desemna prin acte interne de decizie personalul care va răspunde de implementare, monitorizare și raportare a programelor și măsurilor de intervenție ce revin fiecărei entități, conform structurii teritoriale a fiecăreia. Coordonarea pe verticală cu autoritățile administrației publice locale, urmează a fi realizată de Ministerul Tineretului și Sportului, ca principală autoritate centrală responsabilă pentru politica de tineret, printr-o structură internă constituită în acest scop. Această structură va ține și evidența persoanelor responsabile de la nivel central, regional, județean și local desemnate de celelalte entități cu responsabilități în implementarea Strategiei și va facilita relaționarea dintre acestea atât în coordonarea pe verticală cât și în cea pe orizontală.

II. Programe de suport

1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei

Monitorizarea va asigura observarea, înregistrarea și analiza continuă a datelor privind implementarea Strategiei, în scopul luării operative a măsurilor necesare pentru corectarea

abaterilor de la planul de implementare și/ sau adaptarea acestuia la fluctuațiile de resurse sau din mediul de implementare. Aceasta privește intrările de resurse (materiale și umane), procesul de implementare, rezultatele implementării și mediul de implementare (intern și extern). Pentru operativitate, monitorizarea necesită un sistem de management al informațiilor, preferabil electronic, inclusiv un mediu de transmitere, stocare și prelucrare a informațiilor performant.

Atât la nivelul Strategiei în ansamblu, cât și la nivelul planurilor de acțiune și al programelor/ măsurilor aferente se vor stabili indicatori de monitorizare și se vor întocmi planuri de monitorizare, cu precizarea pentru fiecare indicator a valorii inițiale, a valorii realizate și a valorii țintă, precum și a responsabilităților de culegere și raportare.

Pentru monitorizarea implementării Strategiei în ansamblul său, având în vedere obligația României de a contribui la elaborarea rapoartelor Comisiei Europene privind situația tineretului în UE, care se elaborează din trei în trei ani, se va folosi setul de indicatori elaborat în anul 2011 de grupul de experți constituit în acest scop de Comisia Europeană⁷³. Lista acestor indicatori este prevăzută în anexă.

Pentru monitorizarea implementării planurilor de acțiune și a programelor/măsurilor aferente acestora se vor elabora indicatori specifici.

Evaluarea se va realiza la nivel de politici, programe și măsuri, la începutul, la mijlocul și la sfârșitul perioadei de implementare sau chiar la sfârșitul unor etape/faze ale acestora, cu scopul de a evidenția relevanța, eficacitatea, eficiența, sustenabilitatea și impactul măsurilor propuse și implementate. De asemenea, aceasta va urmări, mai ales în cazul politicilor și programelor complexe, schimbările semnificative și durabile în mediul de intervenție și în contextul social mai larg datorate respectivelor politici sau programe, care nu s-ar fi produs în lipsa acestora (evaluare de impact).

În timp ce evaluarea simplă/ obișnuită ne poate oferi o imagine corectă asupra efectivității unui program, proiect sau măsură de intervenție, precum și asupra rezultatelor imediate și ușor perceptibile, evaluarea de impact ne poate oferi imaginea complexă a schimbărilor durabile pe care, de regulă, le urmăresc politicile publice.

Ca și în cazul monitorizării, se vor elabora planuri de evaluare, la nivelul Strategiei și la nivelul planurilor de acțiune și programelor aferente, cu stabilirea clară a întrebărilor generale și specifice la care trebuie să răspundă evaluarea, a abordării propuse (experimentală, non-experimentală sau quasi-experimentală), a indicatorilor cheie, a surselor de date și a metodelor de colectare a acestora, a tipului de eșantioane folosite (dacă este cazul) și a responsabilităților de colectare și de analiză a datelor.

Fiind o activitate complexă și care necesită pregătire de specialitate, dar și pentru asigurarea neutralității și obiectivității, evaluarea va fi realizată de firme/ colective independente specializate. Aceasta nu înseamnă excluderea entităților cu atribuții în implementare; dimpotrivă,

⁷³ Cf. Documentul de lucru al staff-ului Comisiei Europene privind indicatorii UE în domeniul tineretului, disponibil la http://ec.europa.eu/youth/news/doc/sec401_en.pdf

prin colaborarea acestora cu firma/ colectivul de evaluare se poate dobândi o pregătire specifică suplimentară a personalului acestora.

2. Dezvoltarea capacității de management și de implementare a entităților implicate în implementarea Strategiei

Având în vedere faptul că în domeniul politicii de tineret România nu a mai avut o astfel de Strategie, ceea ce este valabil și pentru unele domenii cheie de intervenție ale acesteia, este de așteptat ca personalul M.T.S. și al altor entități cu responsabilități în implementarea Strategiei să aibă nevoie de pregătire suplimentară specifică. De aceea, pe măsura elaborării planurilor de acțiune pentru implementarea Strategiei și a stabilirii personalului responsabil la nivelul entităților implicate, M.T.S. va realiza o analiză a nevoilor de pregătire suplimentară ale acestui personal și va elabora un program de pregătire, cuprinzând mai multe module, adecvate specificului și nivelului de intervenție al entităților implicate.

3. Informare publică și dialog social

Succesul unei strategii și al politicilor și programelor aferente depind în mare măsură de participarea grupurilor țintă la implementarea acestora. De aceea, o informare largă și pe înțelesul tuturor, precum și prin canale adecvate de comunicare, este o condiție esențială pentru succesul Strategiei.

Dialogul social, inclusiv prin mijloacele dialogului structurat cu tinerii și organizațiile acestora, cu cercetătorii în domeniul tineretului și cu decidenții politici, la care Consiliul Uniunii Europene a invitat Statele Membre prin Rezoluția din 24.11.2005 (OJC 292/24.11.2005), este de asemenea esențial pentru implicarea tuturor entităților interesate în implementarea Strategiei.

M.T.S., în parteneriat cu autoritățile administrației publice centrale și locale va elabora și va pune în aplicare, încă de la adoptarea Strategiei, un program de informare publică și dialog social, prin care să asigure cunoașterea și înțelegerea de către tineri, de către autoritățile publice și de către structurile societății civile a căror implicare este necesară pentru implementarea acesteia a obiectivelor specifice și a direcțiilor de acțiune, a rolurilor entităților implicate și a resurselor alocate, precum și a rezultatelor obținute pe parcurs. Dialogul continuu cu tinerii și cu entitățile implicate ar fi de natură să asigure și să mențină sentimentul de parte implicată, cu efecte pozitive asupra mobilizării acestora în implementare.